

کارنامه علمی - اجرایی و بیانیه‌های گروه‌های داوران

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های
آموزشی و تربیتی رشد

سال ۱۳۹۵

گروه داورى آداب و مهارت‌هاى زندگى

سید امیر رون (۱۳۴۵)

دکترای برنامه‌ریزی درسی، مسئول گروه برنامه‌ریزی پرورشی، سلامت و تربیت، آداب و مهارت‌های زندگی و بنیان خانواده در «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب‌درسی»، مدرس دانشگاه‌ها و مراکز تربیت معلم و استادیار و عضو هیئت علمی «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» با بیش از ۳۰ سال سابقه خدمت فرهنگی، ایشان در تدوین «برنامه درسی ملی» و تألیف کتاب درسی «تفکر و سبک زندگی» برای پایه‌های هفتم و هشتم مشارکت داشته است و کتابی نیز درباره اصول تألیف کتاب‌های درسی دارد.



روفیا دهقان منشادی (۱۳۳۹)

فوق لیسانس مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، مشاور و مدیر مدرسه و عضو شورای تألیف کتاب‌های درسی «تفکر و سبک زندگی». ایشان طرح تلاوت قرآن ویژه مربیان تربیتی را تدوین کرده است.



عبدالرسول کریمی (۱۳۴۶)

فوق لیسانس روان‌شناسی تربیتی، کارشناس منطقه ۵ آموزش و پرورش تهران و عضو گروه آداب و مهارت‌های زندگی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی». ایشان علاوه بر آنکه در تألیف کتاب «تفکر و سبک زندگی» همکاری داشته، از مدرسان ضمن خدمت این کتاب نیز بوده است.



بیانیه گروه داوری آداب و مهارت‌های زندگی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

حوزه یادگیری آداب و مهارت‌های زندگی و بنیان خانواده از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای در اسناد تحول بنیادین، به‌ویژه «سند برنامه درسی ملی» برخوردار است. طراحی و تولید کتاب‌های آموزشی توسعه‌ای معتبر و جذاب متناسب با موقعیت‌ها، سبک‌های یادگیری و سنین رشد متفاوت دانش‌آموزان، به‌منظور دستیابی آن‌ها به سبک زندگی پیشرفته اسلامی - ایرانی، در برخورد عاقلانه با دنیای پرچالش ضروری است.

در این دوره از جشنواره گروه داوری آداب و مهارت‌های زندگی و بنیان خانواده ۵۱ جلد کتاب را بررسی کرد. به منظور افزایش اعتبار نتایج داوری، تمامی کتاب‌ها توسط همه داوران گروه به‌طور جداگانه براساس معیارهای عمومی و اختصاصی ارزیابی شدند. به طوری که در یک مرحله ۱۰ عنوان و براساس میانگین نمرات ارزیابی و اجماع داوران در مرحله بعدی شش عنوان و در جلسه نهایی دو عنوان کتاب، یکی ویژه دانش‌آموزان دوره ابتدایی و دیگری ویژه والدین و معلمان در درجه تقدیری انتخاب و به دبیرخانه جشنواره معرفی شدند. لازم به ذکر است که هیئت داوران کتابی را شایسته برگزیده شدن ندانست.

در خصوص نقاط قوت کتاب‌ها می‌توان گفت:

- کیفیت چاپ کتاب‌های راه‌یافته به این دوره از جشنواره از نظر جلد، رنگ، کاغذ، قطع، صحافی، صفحه‌آرایی و نوع و اندازه قلم مناسب بود.
- محتوای کتاب‌ها نسبتاً به روز و شیوه ارائه آن‌ها تازه و خلاقانه بود.
- محتوای ارائه شده نسبت به مخاطب از نظر سطح ذهنی و وضعیت و امکانات آموزشی و روان بودن زبان مناسب بود.

ضعف‌های آثار رسیده به جشنواره نیز عبارت بودند از:

- ترجمه‌های بودن، دور بودن از نگاه بومی و انطباق نداشتن با فرهنگ و ارزش‌های کشورمان، به‌ویژه در نام شخصیت‌های داستان‌ها و تصویرها، مصداق‌ها و مثال‌های مبتلابه زندگی اسلامی - ایرانی؛
- توجه ناکافی به نیازها و موقعیت‌های مخاطبان و ارائه راهکارهای عملی برای کاربرد محتوا و نحوه مواجهه درست با چالش‌های زندگی؛
- توجه اندک به نگاه همه‌جانبه و یکپارچه به نیازهای حال و آینده مخاطبان و نگاه تفکیکی به ویژگی‌های روانی و مشکلات مبتلابه آن‌ها در یادگیری آداب و مهارت‌های زندگی؛
- کمتر اهمیت دادن به ذکر منابع و مآخذ و همین‌طور طراحی واژه‌نامه و نمایه موضوعی برای کتاب‌ها. این گروه داوری نکاتی به شرح زیر را پیشنهاد می‌کند:
- در نظر گرفتن اصول و مبانی اسناد مصوب تحول بنیادین آموزش و پرورش، به ویژه سند برنامه درسی ملی، و تعارض نداشتن با آن؛
- طراحی و تولید کتاب‌های آموزش توسعه‌ای متناسب با منابع و پژوهش‌های معتبر داخلی و خارجی به‌جای ترجمه محض؛
- بومی‌سازی کتاب‌های ترجمه‌ای و انطباق آن با آموزه‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی کشورمان از نظر تصویری، نام‌ها، مصداق‌ها و مثال‌ها؛
- توجه ویژه به نیازهای حال و آینده دانش‌آموزان و جامعه، و تفاوت‌های فردی، محیطی، جنسیتی و فرهنگی؛
- اهمیت دادن به ویژگی‌های دوران حساس بلوغ و هویت‌یابی دختران و پسران؛
- سرمایه‌گذاری در تولید بسته‌های آموزشی در کنار کتاب‌های آموزشی، مانند فیلم، بازی رایانه‌ای، مجله و سایر تولیدات نرم‌افزاری و صوتی؛
- ذکر منابع و مآخذ، واژه‌نامه و نمایه در کتاب‌ها.

گروه داورى آموزش و پرورش کودکان استثنایى

علی اسلامبولچی مقدم (۱۳۳۶)

فوق لیسانس روان‌شناسی کودکان استثنایى و کارشناس سازمان آموزش و پرورش استثنایى کشور با حدود ۲۵ سال سابقه خدمت که تاکنون کتاب‌های متعددی در خصوص کودکان استثنایى ترجمه کرده و در تهیه و تنظیم برنامه دوره کارشناسی ناپیوسته آموزش و پرورش استثنایى مشارکت داشته است.



منیره عزیزى (۱۳۵۱)

فوق لیسانس روان‌شناسی تربیتی و دانشجوی دکترای روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایى، مدرس آموزش و پرورش استثنایى در دانشگاه‌های کشور، مسئول واحد برنامه‌ریزی آموزشی و درسی دانش‌آموزان طیف اوتیسم در سازمان آموزش و پرورش استثنایى کشور با ۲۷ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش استثنایى.



هاجر عمل صالح (۱۳۴۲)

فوق لیسانس روان‌شناسی کودکان استثنایى، کارشناس مشکلات ویژه یادگیری «سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایى کشور»، معاون آموزشی مرکز آموزش کودکان کم‌توان ذهنی و عضو گروه تألیف کتب کودکان استثنایى ابتدایی و پیش متوسطه (فارسی و علوم) با بیش از ۲۶ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش.



بیانیه گروه داوری آموزش و پرورش کودکان استثنایی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

تهیه اطلاعات و مطالب علمی جدید درباره مسائل کودکان و دانش‌آموزان استثنایی و ارائه آن‌ها به معلمان، والدین، کارشناسان، متخصصان و دانشجویان این حوزه می‌تواند گامی برای ارتقای دانش جامعه در زمینه‌های آموزشی و توان‌بخشی باشد. برگزاری «جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد» گامی مهم در راستای تشویق مؤلفان، مترجمان و ناشران حوزه کودکان استثنایی محسوب می‌شود. در این دوره از جشنواره، از مجموع کتاب‌های حوزه آموزش و پرورش کودکان استثنایی، ۵۴ عنوان کتاب واجد شرایط داوری شناخته شده و در اختیار این گروه داوری قرار گرفته بود که پس از بحث و بررسی و جمع‌آوری نظرات داوران، ۸ عنوان کتاب به‌عنوان نامزدهای دریافت جایزه اعلام شد.

نقاط قوت کتاب‌های رسیده به جشنواره را چنین می‌توان برشمرد:

۱. جامعیت آثار؛
۲. کاربردی بودن آن‌ها؛
۳. داشتن نگاه تازه به حوزه کودکان استثنایی؛
۴. افزایش تعداد کتاب‌های تألیفی نسبت به ترجمه‌ای؛
۵. حضور و ورود والدین کودکان استثنایی به حوزه تألیف و ترجمه.
۶. افزایش کتاب‌های کمک‌آموزشی برای نوآموزان و دانش‌آموزان استثنایی نسبت به دوره‌های قبل.

نقاط ضعف کتاب‌ها نیز عبارت‌اند از:

۱. کمبود کتاب و بی‌توجهی مؤلفان و مترجمان به برخی از گروه‌های کودکان استثنایی؛
۲. کمبود کتاب‌های کمک‌آموزشی و کمک‌درسی برای دانش‌آموزان استثنایی؛
۳. پایین بودن کیفیت چاپ و صحافی کتاب‌ها؛
۴. هزینه بالای تولید کتاب در حوزه آموزش و پرورش استثنایی.

این گروه داوری موارد زیر را پیشنهاد می‌کند:

- افزایش تهیه و تولید کتاب برای خود کودکان استثنایی و نه فقط درباره کودکان استثنایی.
- تهیه و تولید کتاب‌هایی به زبان ساده برای والدین و کودکان و دانش‌آموزان استثنایی.

گروه داوری بازی و سرگرمی

طاهره خردور (۱۳۴۴)

دانش‌آموخته علوم تربیتی، ۱۴ سال سابقه تدریس در دوره ابتدایی، سرگروه گروه‌های آموزشی پایه چهارم اداره کل شهر تهران به مدت سه سال، نویسنده کتاب کودک و مدیر داخلی مجله «رشد کودک» با بیش از ۲۰ سال سابقه خدمت ادبی و مطبوعاتی. ایشان علاوه بر تألیف کتاب کار برای درس‌های فارسی، ریاضی و علوم دوره ابتدایی، بیش از ۵۰ عنوان کتاب دارد که از جمله آن‌هاست: «یه برکه یه ماهی» و «قصه میوه‌ها».



فریده عصاره (۱۳۳۸)

فوق‌لیسانس برنامه‌ریزی درسی، کارشناس «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب‌درسی»، مدرس مراکز تربیت معلم و دانشگاه، عضو هیئت تحریریه مجله رشد پیش‌دبستانی با بیش از ۳۰ سال سابقه خدمت فرهنگی. ایشان تاکنون سه عنوان کتاب درباره کودکان به رشته تحریر درآورده، در برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های «هدیه‌های آسمانی» و تدوین راهنمای برنامه درسی پیش‌دبستان مشارکت داشته است.



کبری مالمیر (۱۳۴۸)

لیسانس بازیگری و کارگردانی و فوق‌لیسانس علوم و تحقیقات و عضو گروه پیش‌دبستانی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» با حدود ۲۰ سال سابقه خدمت فرهنگی. ایشان که در تدوین برنامه درسی پیش‌دبستان و تولید شش حلقه فیلم آموزشی مشارکت داشته، مجری کارگاه‌های استانی برای مربیان پیش‌دبستانی و کارگاه‌های مهارت‌های زندگی و اختلالات یادگیری و تدریس «نمایش خلاق و بازی برای کودکان» را از سال ۱۳۷۷ آغاز کرده است.



بیانیه گروه داوری بازی و سرگرمی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

می‌دانیم که بازی سرلوحه زندگی کودک است. کودک در بازی، چطور زندگی کردن را می‌آموزد و در بازی گروهی و انفرادی، تعامل با محیط اطراف و شادی و لذت را تجربه می‌کند. بنابراین ما دست‌اندرکاران تهیه و تدوین کتاب‌ها و رسانه‌های مرتبط باید تلاش بیشتری در تألیف و نشر این کتاب‌ها به کار می‌بستیم. در این دوره از جشنواره هیئت داوران از میان ۲۴ عنوان کتاب بازی و سرگرمی رسیده به گروه، هفت کتاب را که از نظر داوران ارزشمندتر بودند، نامزد دریافت جایزه معرفی کرد. متأسفانه در این دوره، سهم کتاب‌های دارای بازی و سرگرمی کم بود و بیشتر کتاب‌ها نیز ترجمه‌ای بودند. انتظار می‌رود، ناشران به تألیف این نوع کتاب‌ها توجه بیشتری نشان دهند.

نقاط قوت کتاب‌ها:

۱. مطالب کتاب‌ها قابل اجرا و بازی کردن بودند.
۲. با گروه سنی مخاطب تناسب داشتند.
۳. اغلب با فرهنگ جامعه ایرانی و اسلامی مغایرت نداشتند.
۴. بازی‌ها (هم بازی‌های انفرادی و هم بازی‌های گروهی) تقریباً به‌روز بودند.
۵. شور و هیجان و لذت بازی در کتاب‌ها احساس می‌شد.
۶. کودکان می‌توانستند ابزارهای بازی‌ها را فراهم کنند.
۷. گروه سنی مخاطب در شناسنامه کتاب ذکر شده بود.
۸. فهرست منابع و مأخذ، واژه‌نامه‌ها و نمایه‌ها آورده شده بودند.
۹. به طرح روی جلد و نام مناسب برای کتاب که در نگاه اول، حرف اول را می‌زند، توجه شده بود.

در کنار این قوت‌ها کتاب‌های مذکور از ضعف‌هایی نیز برخوردار بودند:

۱. به امر کتاب‌سازی توجه کافی نشده بود.
۲. برخی تصویرگری کتاب‌ها با ارزش‌های فرهنگی و بومی متناسب نبود.
۳. زبان برخی ترجمه‌ها با زبان و ادبیات کشور هم‌خوانی نداشت.
۴. به مقدمه یا پیش‌گفتار صحیح و مناسب که درک درستی از محتوای کتاب را شامل شود توجه کافی نشده بود.
۵. بعضی کتاب‌ها ویراستاری مناسب نشده بودند.

گروه داوران حوزه بازی و سرگرمی پیشنهادهای اجرایی خود را به شرح ذیل اعلام می‌دارد:

- توجه بیشتر به امر تألیف کتاب‌های بازی و سرگرمی از سوی مؤلفان و ناشران؛
- توجه به چاپ و انتشار کتاب‌های بازی و سرگرمی؛
- تشویق و ترغیب ناشران در جهت تولید این‌گونه کتاب‌ها.

گروه داورى پيش دبستانى

مرتضى طاهرى (۱۳۳۰)

فوق لیسانس مدیریت آموزشی و بازنشسته وزارت آموزش و پرورش که پیش از بازنشستگی، در سمت‌های کارشناسی و معاون پرورشی استان تهران، مسئول سازمان دانش‌آموزی تهران، کارشناس مسئول گروه پیش‌دبستانی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی خدمت کرده است. ایشان همکاری نزدیکی با مجله‌های رشد پیش‌دبستان، رشد معلم و رشد ابتدایی داشته است.



مجید راستی (۱۳۳۳)

لیسانس ادبیات زبان انگلیسی، سردبیر مجله رشد کودک و نویسنده ادبیات کودک و نوجوان با بیش از ۴۰ سال سابقه همکاری با گروه کودک و نوجوان شبکه‌های ۱ و ۲ «صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران» و همکاری با مجلات کودک از جمله کیهان بچه‌ها و سروش کودک. ایشان تاکنون کتاب‌های بسیاری برای کودکان و نوجوانان به رشته تحریر درآورده است که به‌عنوان نمونه می‌توان از «ماجرای علی کوچولو» و «پسر کوچولویی به‌نام غوره» نام برد.



بابک نیک‌طلب (۱۳۴۶)

لیسانس زبان و ادبیات فارسی، دبیر ادبیات دبیرستان‌های تهران و کارشناس ادبی «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» با بیش از ۲۵ سال سابقه کار در عرصه آموزش ادبیات و شعر کودک. ایشان که تاکنون شش مجموعه شعر برای کودکان و نوجوانان سروده، برگزیده نفر اول شعر کودک و نوجوان پنجمین جشنواره بین‌المللی شعر فجر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.



بیانیه گروه داوری پیش دبستانی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

گروه داوری پیش دبستانی، کتاب‌های راه‌یافته به مرحله نهایی جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد را در سه بخش قصه و داستان، شعر و مرجع مورد بررسی و ارزیابی قرار داد. از میان کتاب‌های منتشر شده در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۴ که در رشته پیش دبستانی و در قالب شعر و قصه و کتاب مرجع بررسی شدند، در مجموع وضعیت نسبتاً مناسبی در این حوزه مشاهده می‌شود.

نقاط قوت کتاب‌ها را می‌توان چنین برشمرد:

۱. تنوع در فرم ارائه کتاب‌ها؛
۲. گوناگونی موضوعات؛
۳. توجه شاعران به مضمون‌های نوآورانه و منطبق با این گروه سنی؛
۴. روبه‌رشد بودن خلق آثار مناسب برای خردسالان در حوزه قصه و داستان.

نقاط ضعف کتاب‌های موجود نیز در دو مورد زیر خلاصه می‌شوند:

- کمیبود کتاب‌های مرجع به‌علت بی‌اطلاعی تولیدکنندگان استانی و معرفی نشدن کتاب‌های مزبور به حوزه نشر؛
- گرایش ناشران به تولید مجموعه‌ها که این امر ناشی از مشکلات موجود در حوزه نشر است و در بلندمدت تأثیر منفی بر کیفیت آثار تک جلدی خواهد داشت. نکات پیشنهادی عبارت‌اند از:
 ۱. توجه بیشتر ناشران و تولیدکنندگان به تنوع قالب‌ها، تنوع موضوعات و نیاز مخاطبان؛
 ۲. نیازسنجی در بخش کتاب‌های مرجع و بخش‌هایی که به آن‌ها توجه کمتری شده است؛
 ۳. اطلاع‌رسانی بیشتر به استان‌ها برای معرفی کتاب‌های مرجع به حوزه نشر؛
 ۴. تأکید به ناشران برای تولید کتاب‌های مرجع.

گروه داورى چند موضوعى

ناهید بریری

فوق لیسانس تعلیم و تربیت اسلامی، کارشناس تکنولوژی و گروه‌های آموزشی معاونت آموزش ابتدایی، مدرس دوره‌های آموزش عالی ضمن خدمت فرهنگیان و مراکز تربیت معلم، و عضو شوراهای برنامه‌ریزی آموزش ابتدایی و درس‌های قرآن، علوم، دینی و ریاضی با بیش از ۳۰ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش.



مریم خدایاری (۱۳۵۰)

فوق لیسانس برنامه‌ریزی درسی، دبیر دبیرستان‌های تهران و معلم نمونه استانی در تهران در سال ۱۳۹۱. ایشان علاوه بر چندین جلد کتاب کمک‌درسی، تاکنون ۱۴ مقاله علمی - پژوهشی و آموزشی به‌دست چاپ سپرده است.



سعید کفایتی (۱۳۴۸)

فوق لیسانس آموزش زبان آلمانی، دبیر دبیرستان و مدرس دانشگاه، مؤلف کتاب‌های کمک‌درسی و مقاله با ۲۷ سال سابقه تدریس.



بیانیه گروه داوری چند موضوعی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

رسانه‌های آموزشی و کمک‌آموزشی به‌عنوان ابزاری برای تسهیل تدریس و یادگیری به‌کار می‌روند. یکی از این رسانه‌ها گروه کتاب‌های چند موضوعی است. معلمان و مؤلفان، به‌خصوص در دوره ابتدایی، آموخته‌های دانش‌آموزان را که شامل درس‌های فارسی، ریاضی، علوم، قرآن، هدیه‌های آسمان و ... می‌شود، به‌صورت مجموعه‌ای در یک مجلد، تنظیم و عرضه می‌کنند.

داوران کتاب‌های چندموضوعی، ضمن تقدیر و تشکر از همه مؤلفان و ناشرانی که در زمینه تولید و چاپ مجموعه کتاب‌های چندموضوعی فعالیت‌های ارزشمندی داشته‌اند، از بین کتاب‌های مناسب در طول سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵، ۱۰ اثر رسیده به گروه را براساس ویژگی‌های: انطباق طرح روی جلد با گروه سنی و محتوا، وجود مقدمه برای معلم، اولیای دانش‌آموز و خود دانش‌آموز، وجود فهرست موضوعی، کیفیت، نوع و جنس کاغذ، نوع و اندازه حروف، تعداد صفحات، میزان سفیدخوانی، کیفیت و نحوه استفاده از رنگ، وجود تصویرهای مرتبط با محتوا، وجود جدول و نمودار، تعداد و انواع تمرین‌ها و سؤالات در سطوح و حیطه‌های متفاوت (دانشی، نگرشی و مهارتی، کاربرد آموخته‌ها، ارزیابی، ترکیب و...)، رعایت اصول طراحی سؤال، تکراری بودن سؤالات، درج زمان یکسان برای انجام انواع تمرین‌ها و آزمون‌ها و ... مورد ارزیابی قرار دادند. وجود پاسخ‌نامه‌ها در اکثر این کتاب‌ها، فرصت اندیشیدن، خلاقیت و ابتکار را از دانش‌آموز سلب می‌کند و آن‌ها را مشتاقانه به‌سوی پاسخ آماده سوق می‌دهد. اشاره به‌عنوان‌های آزمون‌های بین‌المللی (تیمز و پرلز و کانگورو و ...)، فعالیت‌های تابستانه و ... روی جلد نیز مورد توجه ارزیابان قرار گرفت و متأسفانه اثری از آن‌ها در محتوا مشاهده نشد.

لذا در این مرحله از جشنواره، از بین آثار موجود، اثری که حائز شرایط لازم برای کسب عنوان برگزیده یا تقدیری باشد، معرفی نمی‌شود. پیشنهاد می‌کنیم ناشران برای تولید آثار مناسب آموزشی، ضمن ایجاد هماهنگی‌های لازم بین گروه‌های تخصصی مؤلفان، از ارائه پاسخ‌نامه خودداری کنند و در نگارش مقدمه برای مخاطبان دقت لازم را مبذول دارند.

گروه داورى تفكر و پژوهش

میترا دانشور (۱۳۴۲)

دکترای برنامه‌ریزی آموزش از راه دور، دبیر دبیرستان‌های مناطق ۱۲ و ۱۶ آموزش و پرورش شهر تهران، رئیس گروه تفکر «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، مدرس دوره‌های کوتاه‌مدت ضمن خدمت فرهنگیان، با بیش از ۳۰ سال تدریس، تحقیق، برنامه‌ریزی و تألیف در آموزش و پرورش. ایشان در نگارش کتاب‌های «تفکر و پژوهش» برای پایه‌های ششم تا هشتم و «تفکر و سواد رسانه‌ای» پایه دهم و کتاب‌های راهنمای معلم آن‌ها همکاری داشته است.



احمد غلامحسینی (۱۳۳۷)

فوق لیسانس برنامه‌ریزی درسی، معلم مدارس ابتدایی و متوسطه، مدرس مراکز تربیت معلم و کارشناس مسئول برنامه‌ریزی تربیت معلم با بیش از ۳۵ سال خدمت فرهنگی. ایشان در تألیف کتاب‌های «تفکر و پژوهش» پایه ششم و «تفکر و سبک زندگی» پایه‌های هفتم و هشتم مشارکت داشته است.



مهناز قانعی (۱۳۴۱)

دکترای فلسفه تطبیقی، دبیر دبیرستان‌های تهران، مدرس دانشگاه و عضو گروه فلسفه گروه‌های آموزشی اداره کل شهر تهران با بیش از ۳۰ سال سابقه تدریس. ایشان صاحب کتاب «اخلاق در نگاه مولانا» و هفت مقاله در زمینه اخلاق و عرفان است و با «دانش‌نامه جهان اسلام» نیز همکاری دارد.



بیانیه گروه داوری تفکر و پژوهش

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

به‌رغم توجه گسترده به «آموزش تفکر» و گذشت سال‌ها از درک این ضرورت در نظام آموزشی، به دلیل پاره‌ای از تنگناها، از قبیل دیدگاه برنامه‌ریزی غالب بر نظام آموزشی، بی‌توجهی اولیای مدرسه‌ها و کمبود منابع آموزشی بومی متناسب با فرهنگ ایرانی اسلامی، و... پرورش تفکر از سرعت و کیفیت کافی برخوردار نیست. برگزاری «جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد» فرصتی مغتنم برای رفع بخشی از این کاستی‌ها از طریق تولید کتاب‌های مناسب آموزشی - تربیتی است.

در این دوره از جشنواره، گروه داوری تفکر و پژوهش ۱۱ عنوان کتاب را بررسی کردند. هشت عنوان از کتاب‌ها به دانش‌افزایی مربیان، دو عنوان به کتاب کار مربی برای پرورش تفکر، و یک جلد به آموزش مهارت‌های تغییر شیوه تفکر برای عموم اختصاص داشت. به‌منظور افزایش اعتبار نتایج داوری، همه کتاب‌ها توسط سه داور به‌طور جداگانه و براساس معیارهای مورد نظر، ارزیابی شدند. در جلسه نهایی، کتاب‌های برگزیده براساس میانگین نظرات و اجماع داوران تعیین و به دبیرخانه جشنواره معرفی شدند.

از نکات قابل توجه در کتاب‌های این دوره از جشنواره، روی آوردن نویسندگان و ناشران محترم به تبیین مبانی نظری پرورش تفکر و چگونگی استفاده از آن در الگوی مورد نظر خود، و ارائه راهکارهای پرورش تفکر، و توجه بیشتر به مربیان به‌عنوان پرورش‌دهندگان تفکر است.

توجه اندک به طراحی موقعیت‌های مؤثر بر پرورش تفکر و تولید محتواهای کاربردی برای مربیان و اولیا، و همچنین کم‌توجهی به تولید کتاب برای نیازها و سطوح گوناگون دانش‌آموزان در گروه‌های سنی متفاوت، از نقاط ضعف کتاب‌های این دوره بوده است.

در پایان موارد زیر را پیشنهاد می‌کنیم.

- تولید کتاب‌های آموزشی پرورش تفکر، همسو با مبانی نظری «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» و «برنامه درسی ملی» در انتخاب موضوع و ارائه تعریف، استدلال، مثال و...؛
- تولید محتوای مناسب برای تبیین مبانی نظری برنامه پرورش تفکر در دوره‌ها و گروه‌های سنی مختلف، به دور از پیچیدگی و اطناب ملال‌آور یا ایجاز مخل؛
- توجه به اصل تنوع در طراحی موقعیت‌های مؤثر یادگیری (انتخاب، سازمان‌دهی و ارائه محتوا)؛
- توجه بیشتر به اصول زیبایی‌شناسی و تصویرگری کتاب‌ها (متناسب با ارزش‌های فرهنگی و بومی)؛
- توجه ویژه به تصویرگری و کیفیت جلد کتاب‌ها؛
- ذکر منابع، مأخذ، واژه‌نامه و نمایه در کتاب‌ها با رعایت اصول و استانداردهای لازم؛
- معرفی دقیق منابعی برای مطالعه بیشتر.

گروه داورى تاريخ و جغرافيا

عباس پرتوى مقدم (۱۳۴۶)

دکترای تاریخ با گرایش ایران اسلامی، دبیر دبیرستان‌های تهران و کارشناس مسئول گروه تاریخ «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، با بیش از ۲۰ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش. ایشان علاوه بر مشارکت در تألیف کتاب‌های درسی مطالعات اجتماعی پایه‌های هفتم و نهم، با مجموعه کتاب «یاران امام» و «دایرةالمعارف فرهنگ ناموران معاصر ایران» و مجله‌ها و فصل‌نامه‌های بسیاری همکاری داشته است.



مهدى چوبينه (۱۳۳۷)

دکترای جغرافیا در گرایش ژئومورفولوژی، معاون اسبق «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، مؤلف کتاب‌های درسی و داور جشنواره‌های فیلم رشد، نرم‌افزارهای رشد و کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد با بیش از ۳۰ سال خدمت فرهنگی.



زهرامروتى (۱۳۵۳)

فوق لیسانس تاریخ ایران اسلامی، دبیر دبیرستان‌های منطقه ۱۹ شهر تهران، مدرس کلاس‌های ضمن خدمت و عضو گروه تاریخ «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، با ۲۵ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش و بیش از ۳۰ عنوان کتاب در زمینه تاریخ و آموزش تاریخ.



بیانیه گروه داوری تاریخ و جغرافیا

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

گروه داوران کتاب‌های تاریخ و جغرافیا مراتب خرسندی خود را از برگزاری جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد اعلام می‌دارد و آرزومند توفیق و تداوم این جشنواره است. در این دوره ۷۲ عنوان کتاب در حوزه تاریخ و جغرافیا به مرحله داوری نیمه‌نهایی رسید که پس از غربالگری اولیه، ۱۰ عنوان به مرحله نهایی راه یافتند. کتاب‌های رسیده در هر دو حوزه تاریخ و جغرافیا با استفاده از مواد مرغوب و جلد مناسب تهیه شده و به ذائقه مخاطب نزدیک‌تر شده بودند. البته برخی از کتاب‌های این دوره بدون در نظر داشتن مخاطب خاص تهیه شده بودند که از ضعف‌های آنها محسوب می‌شود و این موضوع، بخشی از زحمات مؤلفان و ناشران محترم را کم‌رنگ می‌نماید.

نکات زیر به‌عنوان توصیه‌های هیئت داوران به مؤلفان، ناشران و دست‌اندرکاران جشنواره اعلام می‌شود:

۱. هیئت داوران مراتب تأسف خود را از کمبود کتاب در حوزه جغرافیا ابراز می‌دارد و آرزومند توجه بیشتر ناشران به این حوزه است.
۲. هیئت داوران همچنین از ناهمگونی کتاب‌های تاریخی رسیده به مرحله پایانی ابراز تألیف می‌کند و معیارهای داوری موجود را با انواع این کتاب‌ها متناسب نمی‌داند.
۳. داوران این دوره بر موضوع اهمیت حوزه گرافیک در تولید منابع تاریخی و جغرافیایی به شدت تأکید دارند.
۴. هیئت داوران بر طبقه‌بندی کتاب‌های آموزشی و درسی براساس مخاطبان مشخص تأکید می‌کند.
۵. این هیئت توجه ناشران و مؤلفان محترم را به هم‌سویی و هم‌نوایی با برنامه‌های درسی و محتوای کتاب‌های درسی جلب می‌کند.

گروه داورى داستان - آموزش ابتدایى

مرجان فولادوند

فوق لیسانس ادبیات فارسی و دانشجوی دکترای ادبیات است. نویسندگی و پژوهشگری و سردبیری مجله «همشهری بچه‌ها» را در کارنامه خود دارد. تاکنون ۸ کتاب داستان، به صورت بازنویسی و بازآفرینی، برای کودکان و نوجوانان به چاپ رسانده است. کتاب «طوطی و بازرگان» ایشان در فرانسه، نروژ، هلند و ایتالیا چاپ شده است و سه کتاب دیگرشان از جشنواره‌های داخلی جایزه گرفته‌اند.



عزت‌الله الوندی (۱۳۵۳)

لیسانس تئاتر با گرایش ادبیات نمایشی، نویسنده، شاعر و روزنامه‌نگار که حدود ۲۰ سال در عرصه ادبیات کودک و نوجوان، هنر و داستان فعالیت داشته است. ایشان با «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان»، «حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی»، «صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران» و «سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران» و همچنین، روزنامه‌های بیان، آفتاب یزد و جام جم و مجلات همشهری، رشد نوآموز و رشد کودک همکاری داشته است. آقای الوندی زندگی‌نامه فردوسی و زرین کوب را به سفارش انتشارات مدرسه به رشته تحریر درآورده و جوایز متعددی از جشنواره‌های ادبی کشوری دریافت داشته است.



محمدحسن حسینی (۱۳۴۸)

لیسانس متالوژی و دارای ۲۰ جلد کتاب در حوزه شعر، قصه و زندگی‌نامه و بیش از ۵۰ مقاله چاپ شده در مطبوعات کشور برخی از آثار او عبارتند از: «کلاس بهار»، «آخرین پدربزرگ»، «دوست بانمک، دوست شیرین»، «میش سفید، ابر سفید»، «کتاب باغ» و «گمشده شازده کوچولو».



بیانیه گروه داوری داستان - آموزش ابتدایی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

اغراق نیست اگر داستان کودک را یکی از مهم‌ترین شاخه‌های ادبیات بدانیم؛ چرا که اولین مواجهه انسان با جهان ادبیات و هنر را شکل می‌دهد. مواجهه‌ای که اگر موفق و خوشایند باشد، او را مقیم دائم جهان وسیع ادبیات و مهمان خوان بی‌پایان دانایی خواهد کرد و از او انسانی در صلح و مهربانی با خویشتن و جهان خواهد ساخت. اما اگر مواجهه‌ای ناموفق باشد، دست کم برای سال‌ها، او را از دانایی و لذت نهفته در کتاب‌ها محروم خواهد ساخت. از این رو داستان کودک شایسته توجهی بی‌وقفه و نقدی دلسوزانه و موشکافانه است.

توصیف وضع موجود

از میان کتاب‌های چاپ اول - تألیف و ترجمه - منتشر شده در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۲ که به دفتر جشنواره رسیدند، طی دو مرحله داوری ۸۴ کتاب به مرحله داوری نهایی راه یافتند. از این تعداد با نظر داوران، کتاب‌های ترجمه‌ای کنار گذاشته شدند و از میان ۵۷ عنوان کتاب، با اتفاق نظر داوران، یک کتاب برگزیده و یک کتاب شایسته تقدیر معرفی شد.

نقاط قوت کتاب‌ها

کتاب‌هایی که به مرحله نهایی راه یافتند و به‌عنوان نامزد معرفی شدند، از تخیلی تازه و آزاد، زبانی روان و داستانی شیرین برخوردار بودند.

نقاط ضعف کتاب‌های موجود

هیئت داوران مهم‌ترین ضعف مجموع کتاب‌ها را در قصه‌پردازی و ساخت ماجراهای پرکشش و هیجان‌انگیز، و فقدان تفکر اصیل در زیرساخت کتاب‌ها دانست. ضعف زبان متأسفانه یکی از نقاط ضعف شایع در کتاب‌ها بود. کودکان به داستان‌هایی نیاز دارند که نه تنها جذاب و خواندنی باشند، بلکه به زبانی شیوا نیز روایت شده باشند. زبانی که گنجینه لغات آنان را غنی کند و آنان را با ظرافت‌ها و ظرفیت‌های زبان فارسی به‌عنوان ابزار تفکر و نیز یکی از مهم‌ترین زبان‌های ادبی جهان آشنا سازد.

پیشنهادها

تشویق صاحب‌نظران به نقد علمی و موشکافانه، به تولید آثاری سخته‌تر و صیقل خورده‌تر می‌انجامد. از طرف دیگر، معرفی گسترده کتاب‌های برگزیده جشنواره که با ملاک‌های سخت‌گیرانه انتخاب شده‌اند، به ترویج کتاب خوب در آشفته بازار کتاب‌سازی‌ها کمک می‌کند. اگر جشنواره به این دو هدف دست یابد، رسالت خود را در روشن و هموار کردن راه پدیدآورندگان به سوی تولید کتاب‌های بهتر، و راه کودکان و نوجوانان به سوی شناخت کتاب‌های خوب، به انجام رسانده است.

گروه داورى داستان - آموزش متوسطه اول



محمد رضا شمس (۱۳۳۶)

دارای مدرک معادل کارشناسی ادبیات، مدرس قصه‌نویسی در مدارس و همکار شرکت‌های انتشاراتی صاحب‌نام تهران که تاکنون بیش از هشت عنوان کتاب داستان تألیف کرده است.



جعفر ابراهیمی (۱۳۳۰)

دیپلم ریاضی و دارای نشان درجه یک هنری (معادل دکترا) و بازنشسته کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. این شاعر و نویسنده که ۲۲ سال مسئول شورای شعر کانون بوده است، بیش از ۱۵۰ اثر در شعر، داستان و کتاب‌های آموزشی دارد و تاکنون دبیر و داور جشنواره‌های ادبی بسیاری بوده است.



محمد مهدوی شجاعی (۱۳۴۳)

لیسانس علوم تربیتی، دبیر زبان و ادبیات فارسی دوره متوسطه با ۳۲ سال سابقه تدریس. ایشان مسئول بخش داستان کیهان بچه‌ها و مدرس کلاس‌های داستان‌نویسی نیز بوده است.

بیانیه گروه داوری داستان - آموزش متوسطه ۱ و ۲

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

تعداد کتاب‌های موجود در این بخش ۴۸۰ عنوان بود که بعد از بررسی‌های اولیه داوران ۵۴ کتاب راهی مرحله ۱ تشخیص دادند و در مرحله نهایی، داوران ۸ کتاب را انتخاب و به‌عنوان نامزدهای این بخش معرفی کردند.

داوران اعتقاد دارند که با توجه به وضعیت بد نشر، ادبیات داستانی حرکتی رو به رشد دارد. هر چند این حرکت کند صورت می‌گیرد، اما امیدوارکننده است. روی آوردن نویسندگان و ناشران به چاپ و تألیف رمان، شناخت مخاطبان و نیازهایشان، فعالیت و شرکت بیشتر نویسندگان جوان در این عرصه، و تجربه کردن قالب‌های دیگر ادبی، مثل طنز، فانتزی، وحشت و... هر چند محدود، نشان‌دهنده این حرکت رو به رشد است. البته داوران این بخش اذعان دارند که ادبیات داستانی ما - به‌خصوص در بخش رمان - با معیارها و استانداردهای جهانی فاصله زیادی دارد.

از دیگر نقاط ضعفی که می‌توان به آن اشاره کرد، کمبود رمان‌های مجموعه‌ای و چند جلدی و مجموعه داستان است که مخاطبان زیادی دارد و ناشران و نویسندگان خارجی به آن توجه زیادی می‌کنند. حضور کم‌رنگ نویسندگان زن نسبت به نویسندگان مرد و حضور کم‌رنگ نویسندگان حرفه‌ای نسبت به جوان‌ها، نداشتن جسارت و نوآوری، خودسانسوری، روایت‌های تخت، بی‌توجهی به چگونگی روایت کردن، گرایش به سانتی‌مانتالیسم و احساس‌گرایی، موضوع‌گرایی و نداشتن جهان‌بینی، و... از دیگر نقاط ضعف کتاب‌های این دوره بود.

به نظر ما، یکی از بهترین راهکارهای اجرایی برای رفع چنین مشکلاتی، حرفه‌ای شدن است؛ حرفه‌ای شدن ناشران، به‌خصوص کادر اجرایی آن‌ها و حرفه‌ای شدن نویسندگان، مترجمان و تصویرگران. از طریق حرفه‌ای شدن و حرفه‌ای عمل کردن، روی آوردن به تألیف، رعایت کپی‌رایت، دوری از کتاب‌سازی‌های بازاری، انتخاب مترجمان، تصویرگران و ویراستاران مناسب برای هر کتاب و مواردی از این دست، بسیاری از اشکالات داستان‌نویسی ما برطرف می‌شوند.

گروه داورى ریاضى

ابراهیم ریحانی (۱۳۴۵)

دکترای آموزش ریاضی از «دانشگاه مسکو»، مدیر گروه ریاضی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، دانشیار گروه ریاضی «دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی»، مدیر واحد تحقیق، توسعه و آموزش ریاضی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و عضو هیئت تحریریه مجله «آموزش ریاضی برهان» که در نگارش کتاب‌های درسی ریاضی دوره‌های ابتدایی و متوسطه همکاری داشته و دو کتاب نیز به زبان روسی به رشته تحریر درآورده است.



سپیده چمن‌آرا (۱۳۵۰)

دانشجوی دکتری ریاضی با گرایش آموزش ریاضی، دبیر ریاضی دبیرستان‌های تهران، مسئول گروه ریاضی دوره‌های ابتدایی و متوسطه ۱، مدرس دوره‌های ضمن خدمت، مؤلف کتاب درسی «هندسه تحلیلی و جبر خطی» و سردبیر «رشد آموزش ریاضی برهان، متوسطه ۱» با بیش از ۲۵ سال خدمت در عرصه آموزش ریاضی. ایشان مقالات خود را در کنفرانس‌های «آموزش ریاضی ایران» و «روان‌شناسی آموزش ریاضی ایران» ارائه می‌دهد.



دیانا فردین (۱۳۵۷)

فوق لیسانس آموزش ریاضی و دانشجوی دکتری آموزش ریاضی و دبیر ریاضی مدارس به مدت ۱۷ سال. در زمینه ارزشیابی کتاب ریاضی اول و سوم ابتدایی و نظارت بر اجرای آزمون‌های بین‌المللی «تیمز و پرلز» در ایران، با «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» همکاری داشته است.



بیانیه گروه داوری ریاضی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

- گروه داوری ریاضی با ملاحظه کتاب‌های رسیده، به ناشران کتاب‌های آموزشی پیشنهاد می‌کند:
- کتاب‌های کمک‌آموزشی و آموزشی علاوه بر توجه به دانش ریاضی و ارائه محتوای مناسب برای دانش‌آموز، به پرورش مهارت‌های ریاضی و تفکر ریاضی نیز توجه کنند و به فناوری نیز بپردازند.
 - کتاب‌های کار و کمک‌آموزشی در راستای اهداف کتاب‌های درسی رسمی تألیف شوند، از نظر ابعاد فرهنگی دارای مؤلفه‌های مثبت باشند و به ابعاد زیبایی‌شناختی نیز توجه داشته باشند.
 - کتاب‌های کمک‌آموزشی از بیان کلیشه‌ای مفاهیم و حقایق و توجه صرف به الگوریتم‌ها بپرهیزند و علاوه بر رویه‌ها، به مفاهیم به صورت مناسب بپردازند.
 - در کتاب‌های آموزشی که برای معلمان نگاشته می‌شود، به نیازهای اساسی آنان توجه شود.
 - شعارها و عنوان‌هایی که برای کتاب‌های آموزشی یا کمک‌آموزشی - چه برای معلمان چه برای دانش‌آموزان - روی جلد یا در عنوان یا مقدمه کتاب آمده است، واقعاً در محتوای کتاب محقق شوند.
 - کتابی که به عنوان کتاب آموزشی نوشته می‌شود، آینه تمام‌نمای آنچه بیان می‌کند، باشد.

گروه داوری زبان و ادبیات فارسی

حسین قاسم‌پور مقدم (۱۳۴۴)

دکترای برنامه‌ریزی درسی، عضو گروه کار تألیف کتاب‌های فارسی ابتدایی و متوسطه، رئیس واحد تحقیق، توسعه و آموزش زبان و ادبیات فارسی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» و مدرس دانشگاه. ایشان در حال حاضر یک مجموعه فارسی‌آموزی برای غیرفارسی‌زبانان در دست تدوین و تألیف دارد.



فریدون اکبری شلدره (۱۳۴۲)

دکترای زبان و ادبیات فارسی و کارشناس گروه زبان و ادبیات فارسی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» است که علاوه بر نظارت بر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های فارسی درسی، کتاب‌ها و مقالاتی در زمینه آموزش ادبیات و زبان فارسی به رشته تحریر درآورده است. «ادبیات داستانی پس از انقلاب اسلامی» و «پیشینه آموزش زبان فارسی در ایران» از جمله کتاب‌های ایشان است.



علی رضایی (۱۳۵۴)

لیسانس زبان و ادبیات فارسی، کارشناس ارزیابی کتاب‌های درسی، دبیر نمونه استانی و شهرستان‌های استان تهران و مدرس دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان که در تألیف بیش از ۱۵ جلد کتاب کمک آموزشی و کمک‌درسی ادبیات فارسی دبیرستان مشارکت داشته است.



بیانیه گروه داوری زبان و ادبیات فارسی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی یکی از اساسی‌ترین برنامه‌های حوزه‌های یادگیری - تربیتی نظام آموزشی است که رسالتی سرنوشت‌ساز در انتقال میراث فرهنگی، ارتقای سواد ارتباطات و پاسداری از زبان فارسی دارد.

کتاب‌های کمک‌آموزشی و کمک‌درسی فراوانی در بازار نشر درباره برنامه درسی زبان و ادبیات دوره‌های تحصیلی گوناگون تولید شده‌اند که همگی سعی دارند، به مخاطبان و مجریان برنامه درسی در تثبیت، تحکیم و تعمیق یادگیری زبان و ادبیات فارسی کمک کنند. بسیاری از این کتاب‌ها در جهت تحقق اهداف آموزش زبان و ادبیات فارسی، به‌ویژه کتاب‌های درسی فارسی، به ارائه مطالب آموزشی پرداخته‌اند و این موضوع نسبت به گذشته بیشتر محسوس و ملموس است.

با این وجود برخی از نقاط ضعف کتاب‌های موجود را می‌توان چنین شمرد:

۱. کم‌توجهی به خواسته‌ها و انتظارات برنامه درسی زبان و ادبیات دوره تحصیلی؛
۲. تکیه بر ساختار و محتوای کتاب درسی فارسی و تکرار آموزه‌های آن؛
۳. عادت دادن مخاطب به پخته‌خواری با آوردن پاسخ سؤالات در کتاب‌های کار و تمرین؛
۴. کم‌توجهی به تنوع، ابتکار و نوآوری در تألیف و چاپ کتاب؛
۵. رعایت نکردن اصول نگارش و تدوین علمی و نداشتن ارجاعات درست.

این گروه داوری همچنین نکاتی را به شرح زیر به ناشران محترم پیشنهاد می‌کند:

- توجه به اصول و اهداف آموزش زبان و ادبیات فارسی براساس راهنمای برنامه درسی ملی؛
- توجه به ویژگی‌های استفاده‌کنندگان کتاب به‌ویژه دانش‌آموزان؛
- رعایت سطوح یادگیری، درک مطلب و توانمندی‌های زبانی و ادبی در تولید کتاب و محصولات آموزشی؛
- توجه به ابعاد زیبایی‌شناختی و نیز زبان آموزشی در تدوین و تولید کتاب و محصولات آموزشی.

گروه داورى زبان‌هاى خارجى

محمدرضا عنانى سراب (۱۳۳۷)

دکترای آموزش زبان انگلیسی از «دانشگاه لیدز» انگلستان، معاون گروه زبان انگلیسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی «دانشگاه شهید بهشتی» و مؤلف کتاب‌های زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی و پایه هفتم، با بیش از ۳۰ مقاله علمی - پژوهشی در زمینه آموزش زبان انگلیسی.



فريبا پيوندی (۱۳۵۰)

فوق لیسانس زبان‌شناسی همگانی و دبیر و سرگروه زبان انگلیسی دوره‌های متوسطه اول و دوم در مناطق ۶ و ۱۱ آموزش و پرورش تهران، با ۱۷ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش.



سعید معظمی گودرزی (۱۳۵۵)

فوق لیسانس زبان‌شناسی و دانشجوی دکترای زبان‌شناسی همگانی، عضو گروه زبان‌های خارجی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، سرگروه کشوری زبان انگلیسی دبیرستان و مدرس دوره کشوری کتاب‌های جدیدالتألیف درس زبان انگلیسی دوره اول متوسطه.



بیانیه گروه داوری زبان‌های خارجی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد که هر ساله به انتخاب کتاب‌های برگزیده و تقدیری دست می‌زند، می‌کوشد در جهت‌دهی به تألیف کتاب‌های کمک‌آموزشی نقش مؤثر و کارایی ایفا کند. دوره سیزدهم جشنواره با تغییراتی در برنامه درسی زبان‌های خارجی مقارن شده است. تنوع در شیوه‌های ارائه مطالب، چندرسانه‌ای شدن ارائه محتوا، جذابیت شکل ظاهری کتاب‌ها، و توجه مناسب به صحت و دقت علمی را می‌توان از نقاط قوت کتاب‌های ارائه شده به این دوره از جشنواره دانست. بخشی از این گرایش مثبت را می‌توانیم به تغییر در برنامه درسی نسبت دهیم. چرا که در این مرحله مؤلفان سعی کرده‌اند، در انتخاب محتوا و نحوه ارائه متناسب با رویکرد برنامه جدید به تجربیات جدیدی در تألیف مبادرت کنند.

به موازات این گرایش مثبت، گرایش دیگری نیز به چشم می‌خورد. بعضی از عنوان‌ها هنوز از شیوه‌های گذشته فاصله نگرفته‌اند. شاید بتوان این گرایش را نتیجه پرهیز ناشران از خطرپذیری دانست. امید است ناشران با عنایت به تغییراتی که در برنامه درسی اعمال شده است، از محدود کردن مؤلفان به تألیف در چارچوب‌های متأثر از گذشته بپرهیزند و مؤلفان نیز از فرصت ایجاد شده برای تنوع‌بخشی به متون، تنوع فعالیت‌های یادگیری و شیوه‌های ارائه استفاده کنند.

گروه داورى سلامت و تربیت بدنى

حسین بابویی (۱۳۵۳)

فوق لیسانس مدیریت ورزشی و دانشجوی دکترای مدیریت راهبردی سازمان‌های ورزشی، مدیرکل دفتر تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش، عضو هیئت تحریریه مجله رشد تربیت‌بدنی و عضو و مسئول فنی مجله ورزش و ارزش. ایشان در تدوین برنامه راهبردی تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی آموزش و پرورش همکاری داشته است.



عباس اردستانی (۱۳۴۳)

فوق لیسانس تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، عضو شورای برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی سازمان پژوهش، مدرس مرکز تربیت معلم سابق، عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان و مؤلف کتاب‌های راهنمای معلم تربیت‌بدنی پایه‌های ششم تا دوازدهم مدارس با بیش از ۱۵ سال سابقه خدمت در عرصه تربیت‌بدنی.



طیبه ارشاد (۱۳۵۱)

فوق لیسانس علوم ورزشی، مسئول تربیت‌بدنی دختران منطقه ۱۴ تهران، کارشناس گروه تربیت‌بدنی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» و مؤلف کتاب‌های راهنمای معلم تربیت‌بدنی برای دوره‌های تحصیلی ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم با ۲۵ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش. ایشان مشاور طرح پژوهشی ارزشیابی درس تربیت‌بدنی در پایه ششم ابتدایی نیز بوده است.



بیانیه گروه داوری سلامت و تربیت بدنی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

خداوند را شاکریم که در سیزدهمین «جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد»، برگ زرین دیگری به افتخارات صاحبان اندیشه و فعالان حوزه تولید و نشر آثار تربیت‌بدنی و علوم ورزشی افزوده شد. در این جشنواره از ۱۵ عنوان کتاب راه‌یافته به مرحله پایانی، سه کتاب نامزد دریافت عنوان برگزیده بودند که در نهایت یک کتاب برگزیده معرفی شد. از نکات قابل تأمل در خصوص کتاب‌های راه‌یافته به مرحله نهایی داوری می‌توان به تعداد زیاد آثار ترجمه‌ای و حضور کم‌رنگ آثار تألیفی، و همچنین پراکندگی عنوان‌های کتاب‌ها اشاره کرد که البته این امر از غنا و در دسترس بودن تألیفات بین‌المللی و بستر موضوعی گسترده در علوم ورزشی و تربیت‌بدنی حکایت دارد.

گروه داوران توجه به نکات زیر را در ادامه فعالیت‌های ارزشمند تلاشگران عرصه نشر آثار تربیت‌بدنی و علوم ورزشی لازم می‌داند:

- تهدیه و تولید آثار با رویکرد پاسخ به نیازهای معلمان و دانش‌آموزان در دو بخش «درس تربیت‌بدنی» و «فعالیت‌های مکمل و فوق‌برنامه ورزشی» انجام پذیرد.
 - حفظ رویکرد، اهداف و اصول مورد تأکید در برنامه درسی تربیت‌بدنی مدنظر قرار گیرد.
 - به جاذبه‌های بصری و زیباسازی آثار توجه بیشتری مبذول شود.
 - تولید و نشر آثار تألیفی تقویت شود.
 - تصویرها متناسب با ارزش‌های فرهنگی و بومی کشور مناسب‌سازی شود.
 - در گزینش و نشر آثار ترجمه‌ای، به ویژگی‌های به‌روز بودن، نو بودن و کاربردی بودن اثر توجه بیشتری شود.
- در پایان زحمات بی‌دریغ برگزارکنندگان جشنواره را ارج می‌نهیم و برای ناشران و مؤلفان توفیق خدمت و سلامت از ایزد منان خواستاریم.

گروه داورى شعر و نثر ادبى

محمدحسن حسینی (۱۳۴۸)

لیسانس متالوژی و دارای ۲۰ جلد کتاب در حوزه شعر، قصه و زندگی‌نامه و بیش از ۵۰ مقاله چاپ شده در مطبوعات کشور برخی از آثار او عبارتند از: «کلاس بهار»، «آخرین پدر بزرگ»، «دوست بانمک، دوست شیرین»، «میش سفید، ابر سفید»، «کتاب باغ» و «گمشده شازده کوچولو». وی در این دوره از جشنواره داور گروه داستان دوره ابتدایی نیز بود.



افشین علاء (۱۳۴۸)

لیسانس علوم سیاسی، دارای نشان درجه یک هنر (معادل دکترا) از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و نویسنده و شاعر سرشناس کودکان و نوجوانان. از آثار متعدد او برای کودکان و نوجوانان می‌توان به «یک عالم پروانه»، «بلدم شعر بگویم»، «نسیم دختر باد»، «یک سبد بوی بهار»، «خاطرات مه گرفته»، «دو منظومه بلند عاشورایی»، «گل صد برگ و تانک» و «عطر خنده امام» اشاره کرد. «کودکانه‌ها و غزل» نیز مجموعه‌ای از شعرهای بزرگسال و کودکانه اخیر اوست.



محمد کاظم مزینانی (۱۳۴۲)

لیسانس خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه شهید بهشتی اخذ کرده است. نوشتن و سرودن را از سال ۱۳۶۳ آغاز کرده و در این فاصله ده‌ها عنوان کتاب شعر و داستان و زندگی‌نامه نوشته است که بیش‌تر آن‌ها متعلق به حوزه کودک و نوجوان‌اند. او برای کتاب داستانی «پاییز در قطار» (۱۳۸۵)، جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران را به دست‌آورد و برای رمان «آه با شین» (۱۳۹۳) جایزه جشنواره مهم جلال آل احمد را اخذ کرد. آثار او دو بار نیز در جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد برگزیده شده‌اند.



بیانیه گروه داوری شعر و نثر ادبی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

گروه داوری شعر و نثر ادبی، داوری کتاب‌های منتشر شده در گروه سنی کودک و نوجوان طی دو دوره اخیر را به عهده داشت. در این دوره ۵۵ عنوان کتاب به چرخه نهایی داوری وارد شده بود که در پایان ۶ عنوان کتاب به عنوان نامزد معرفی شدند.

نقاط قوت کتاب‌ها عبارت بودند از:

۱. بهبود تجربه شاعران جوان و افزایش جسارت آن‌ها در خلق فضاهای نو؛
۲. کتاب‌سازی و تصویرگری نسبتاً مناسب آثار؛
۳. وجود تنوع در قالب‌های شعری؛
۴. فاصله گرفتن از شعرهای دارای وزن هجایی؛
۵. افزایش فرصت چاپ کتاب برای شاعران جوان؛
۶. کودکانگی قابل تأمل در برخی آثار؛
۷. افزایش معناگرایی و نگاه فلسفی در آثار.

نقاط ضعف کتاب‌های موجود نیز عبارت‌اند از:

کمبود جوهره شعری در آثار؛
ضعف تألیف و مشکلات زبانی در شعرها به‌ویژه شاعران جوان؛
ساده‌انگاری در سرودن شعر به‌ویژه شعرهای نیمایی؛
کتاب‌سازی بی‌رویه در هر دو گروه شاعران تازه‌کار و برخی شاعران پیشکسوت و سرودن شعرهای کتاب‌پرکن؛

اشاعه فضاهای نومیدی در شعر نوجوان؛
بی‌توجهی به معیارهای شعر به‌ویژه شعر نیمایی؛
محدود بودن دایره واژه‌ها در شعرها؛
فقدان تکه‌های درخشان، ناب و به‌یادماندنی در شعرها؛
ورود ناشیانه و ناموفق شاعران به شعر سپید، بدون اشراف به ظرفیت‌های موسیقایی آن؛
کمبود سواد شعری شاعران به‌دلیل مطالعه ناکافی ادبیات کهن؛
تکرار تجربه‌های شعری و کلیشه‌ای شدن به‌ویژه در شعر برخی شاعران پیشکسوت؛
غلبه نگاه فانتری بر مضامین، زبان و فضای شعرها؛
انحصار تقریبی نشر مجموعه‌های پر شمارگان به انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و کم‌کاری یا محرومیت ناشران دیگر در مقایسه با کانون.

در پایان، برخی راهکارهای اجرایی را به شرح زیر پیشنهاد می‌کنیم:

- افزایش سطح خبرگی شاعران با شرکت در جلسات نقد و بررسی شعر؛
- چاپ کتاب‌های نقد شعر کودک و نوجوان به همراه نقد و تحلیل نمونه‌های موفق؛
- افزایش دقت و علمی شدن داوری‌های شعر؛
- استانداردسازی معیارهای نقد شعر با ذکر شواهد موفق؛
- چاپ گزیده‌هایی از شعرهای موفق با ذکر دلایل موفقیت آن‌ها در قالب کتاب‌های مرجع؛
- تشکیل جلسات شعرخوانی با حضور شاعران برگزیده چند سال اخیر.

گروه داورى علوم تجربى

مریم انصاری (۱۳۴۶)

فوق لیسانس برنامه‌ریزی درسی، دبیر زیست‌شناسی دبیرستان‌های تهران، کارشناس گروه زیست‌شناسی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» و داور دو دوره گذشته جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد، با بیش از ۲۵ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش. ایشان در تألیف کتاب‌های علوم دوره ابتدایی و زیست‌شناسی دبیرستان و راهنمای معلم و کتاب کار آن‌ها همکاری داشته و مقاله‌ای نیز در «رشد آموزش زیست‌شناسی» به چاپ رسانده است.



مهرناز صادقی (۱۳۴۲)

لیسانس علوم تجربی و فوق لیسانس تحقیقات آموزشی، دبیر دبیرستان‌های تهران، مدرس دانشگاه جامع علمی-کاربردی، معلم نمونه استان تهران در سال ۱۳۸۰، کارشناس ارزشیابی محتوای الکترونیکی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و سردبیر نشریه «آموزش از راه دور» با ۳۴ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش. ایشان علاوه بر همکاری در اجرای طرح‌های پژوهشی وزارت آموزش و پرورش، چند کتاب کمک‌آموزشی و کمک درسی در حوزه آموزش علوم تجربی دبستان و دبیرستان به دست چاپ سپرده و مقالات متعددی در مجلات کشور منتشر کرده است.



بتول فرنوش

فوق لیسانس فیزیک، دبیر فیزیک دبیرستان‌های تهران، عضو شورای برنامه‌ریزی علوم تجربی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، داور چهار دوره گذشته جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد، با بیش از ۳۰ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش. ایشان در تألیف کتاب‌های درسی علوم تجربی دوره ابتدایی و کتاب راهنمای معلم آن‌ها همکاری داشته است و تألیفاتی نیز در حوزه کتاب کار علوم دارد.



بیانیه گروه داورى علوم تجربى

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

با توجه به رویکرد جدید آموزش علوم تجربی در دوره‌های ابتدایی و متوسطه اول که پرورش شایستگی‌های پایه و آموزش مهارت‌های فرایندی به دانش‌آموزان است، کتاب‌های آموزشی و کمک‌درسی باید هم‌راستا با این تحولات و در جهت تحقق این رویکردها و هدفها، دست‌اندرکاران آموزش علوم در مدرسه را یاری کنند.

از میان ۳۲ کتاب راه‌یافته به مرحله پایانی، شامل چند مجموعه کتاب ترجمه (۲۷ کتاب) و تألیفی (۵ کتاب شامل دو کتاب کار)، ۷ عنوان کتاب به‌عنوان نامزد معرفی و در نهایت از میان نامزدها یک کتاب برگزیده و یک کتاب تقدیری انتخاب شد.

برخی نقاط قوت کتاب‌ها عبارت‌اند از:

- توجه به اهمیت دست‌ورزی؛
 - تقویت مهارت‌های فرایندی؛
 - توجه به آموزش معلمان با نگاه کاربردی؛
 - بیان ساده و روان و داستانی برای کودکان؛
 - تألیفی بودن؛
 - تلفیق دانش و مهارت در زمینه زندگی دانش‌آموز.
- در میان ۳۲ کتاب راه‌یافته به مرحله پایانی، فقط ۵ عنوان کتاب تألیفی به چشم می‌خورد و کتاب‌های دانش‌افزایی بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده‌اند که شیوه ارائه محتوای آن‌ها بسیار شبیه یکدیگر است.

تعداد کتاب‌های کمک‌درسی (کتاب‌های کار) که به مرحله پایانی راه یافته‌اند، نسبت به سایر کتاب‌ها اندک است و البته این تعداد نیز با رویکردهای جدید آموزش علوم هماهنگی کافی نداشتند.

گروه داوران ضمن تشکر از ناشران محترم، مؤلفان و مترجمان فرهیخته، این موارد را توصیه می‌کند:

- توجه به رویکردهای نوین آموزش علوم و برنامه‌های جدید آموزش در راستای اسناد تحولی آموزش و پرورش؛
- توجه بیشتر به تألیف کتاب به جای ترجمه صرف؛
- توجه به تألیف کتاب‌های راهنمای آموزش ویژه معلمان؛
- افزایش خلاقیت در ارائه محتوای کتاب‌ها؛
- توجه به استانداردهایی مانند نمایه، مقدمه برای معرفی کتاب و بیان هدف‌های آن؛
- توجه به موضوع‌ها و مسئله‌های روز کشور مانند حفظ محیط‌زیست.

گروه داورى علوم تربيتى و روان‌شناسى

محمود معافى (۱۳۳۱)

دکترای برنامه‌ریزی درسی از دانشگاه دهلی و مشاور برنامه‌ریزی درسی و دبیر شورای آداب و مهارت‌های زندگی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، با بیش از ۳۰ سال سابقه تدریس و تألیف. ایشان علاوه بر مشارکت در تألیف بیش از ۱۵ کتاب درسی و ترجمه‌ای و همکاری با مجله‌های رشد، با ارائه مقاله در کنفرانس بین‌المللی برنامه درسی و صلح جهانی (۲۰۰۸) شرکت داشته است.



سعید راصد (۱۳۴۴)

دانشجوی دکترای روان‌شناسی تربیتی و کارشناس و مؤلف گروه دینی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، با حدود ۲۵ سال سابقه تدریس و تألیف. ایشان در تألیف کتاب‌های درسی «هدیه‌های آسمانی» دوره ابتدایی و «تفکر و سبک زندگی» مشارکت داشته است.



مریم خسرویانى (۱۳۴۲)

فوق لیسانس روان‌شناسی و دانشجوی دکترای روان‌شناسی تربیتی و رئیس اداره برنامه‌ریزی نیروی انسانی در حوزه معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش که تاکنون در تألیف ۸ کتاب درسی همکاری داشته و از مدرسان کتاب‌های درسی جدیدالتألیف «تفکر و سبک زندگی» است.



بیانیه گروه داوری علوم تربیتی و روان‌شناسی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

علوم تربیتی شامل علمی است که با تربیت انسان سروکار دارند. این علوم عبارت‌اند از: فلسفه تعلیم و تربیت، برنامه‌ریزی آموزشی، برنامه‌ریزی درسی، روش‌ها و فنون تدریس، ارزشیابی، مشاوره و راهنمایی، و روش تحقیق در علوم تربیتی روان‌شناسی علم مطالعه و شناخت ابعاد مختلف رفتار موجود زنده و عمل و فرایندهای ذهنی اوست. شاخه‌های این علم شامل روان‌شناسی رشد، روان‌شناسی کودک، روان‌شناسی شخصیت، روان‌شناسی اجتماعی، روان‌شناسی بالینی (مرضی)، روان‌شناسی تربیتی، روان‌شناسی سیاسی، روان‌شناسی کار، روان‌شناسی جنسیت، روان‌شناسی صنعتی، روان‌شناسی مدیریت، روان‌شناسی بهره‌وری و روان‌شناسی نظامی است. از میان کتاب‌های رسیده به جشنواره، ۱۵ کتاب در حوزه روان‌شناسی و ۶۵ کتاب در حوزه علوم تربیتی بود. فراوانی این کتاب در هر حوزه به این شرح بود:

روان‌شناسی (رشد یک عنوان، کودک ۳ عنوان، شناختی ۳ عنوان، مرضی ۶ عنوان، سیاسی ۱ عنوان و روان‌شناسی ۱ عنوان) و علوم تربیتی (آموزش ۱۴ عنوان، طراحی برنامه درسی ۵ عنوان، طرح‌های پرورشی ۵ عنوان، برنامه‌ریزی آموزشی ۱ عنوان، مشاوره ۴ عنوان، ارزشیابی ۶ عنوان، روش تدریس ۱۱ عنوان، تحقیقات تربیتی ۷ عنوان و متفرقه ۷ عنوان).

نقاط قوت کتاب‌ها:

نقاط قوت کتاب‌هایی که وارد مرحله داوری شدند، به این شرح بود:

۱. داشتن جذابیت موضوعی و محتوایی؛
۲. توجه به جنبه‌های کاربردی در مدرسه و کلاس درس؛
۳. مبتنی بودن محتوا بر تحقیقات پشتیبان و تجربی؛
۴. بیان رهنمودها و مثال‌های روشن؛
۵. اعتبار علمی و به‌روز بودن محتوا؛
۶. توجه به پرورش مهارت‌های عملی و حرفه‌ای معلم؛
۷. ارائه راهکارهای مداخله مثبت در تغییر رفتار کودک؛
۸. ارائه الگوهای نمونه تدریس همراه با پیشنهاد تجربی؛
۹. توجه به راهبردهای یادگیری اثربخش؛
۱۰. خلاقیت و نوآوری؛
۱۱. کمک به تسهیل جریان یادگیری اثربخش.

نقاط ضعف کتاب‌های موجود:

۱. کمبود منابع در برخی از حوزه‌های علوم تربیتی مانند فلسفه تعلیم و تربیت و برنامه‌ریزی درسی؛
۲. هم‌سو نبودن برخی از کتاب‌ها با رویکرد فرهنگی و تربیتی تعلیم و تربیت اسلامی؛
۳. بومی نبودن تصویرها و یا مثال‌های برخی از کتاب‌ها؛
۴. پرسش‌های محدود و یا به‌روز نبودن محتوای برخی از کتاب‌ها؛
۵. متناسب بودن محتوا فقط برای طیفی خاص؛
۶. تفصیل غیرضروری برخی از کتاب‌ها و کلیشه‌ای بودن برخی از مطالب.

بر این اساس موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

توجه به رویکرد کلان برنامه درسی ملی و عناصر تربیتی مطرح در الگوی هدف‌گذاری برنامه درسی (به شرح سند ملی برنامه درسی)؛

- توجه به رویکرد فرهنگی - تربیتی تعلیم و تربیت اسلامی؛
- توجه به تناسب محتوا با مراحل رشد و نیاز مخاطب؛
- توجه به جنبه‌های تعاملی متن با مخاطب، کاربردی بودن مطالب، و بهره‌گیری از تصویرهای بومی؛
- توجه به نیاز معلمان؛
- بهبود کیفیت تصویرها؛
- تنوع‌بخشی به رشته‌های مرتبط با حوزه‌های علوم تربیتی و روان‌شناسی.

گروه داورى فرهنگ و هنر

علاءالدین کیا (۱۳۴۲)

فوق لیسانس جامعه‌شناسی، معاون و مدیر هماهنگی پژوهشگاه آموزش و پرورش، استاد «انجمن خوش‌نویسان ایران»، مدرس درس‌های هنر و روش تحقیق در دانشگاه‌های تهران، عضو هیئت تحریریه رشد آموزش هنر و مجری بیش از ۱۰ پروژه ملی برای پژوهشگاه در زمینه هنر و در حال حاضر نیز مدیرکل فرهنگی دانشگاه فرهنگیان است.



مرضیه پناهیان پور (۱۳۴۸)

لیسانس هنرهای تجسمی، همکار «دکتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، عضو شورای برنامه‌ریزی کتب درسی فرهنگ و هنر با ۲۴ سال خدمت به‌عنوان دبیر هنر در آموزش و پرورش، ایشان مقالات پژوهشی متعددی دارد که از جمله آن‌هاست «به‌کارگیری و تلفیق ریاضی و هنر در آموزش فراکتال‌ها در کلاس درس».



کاوه تیموری (۱۳۴۴)

فوق لیسانس جامعه‌شناسی، دبیر هنر (خوش‌نویسی) دبیرستان‌های تهران، مدرس مراکز تربیت معلم و دانشگاه فرهنگیان و پژوهشگر ارشد سازمان صداوسیما با نگارش بیش از ۱۰۰ کتاب و مقاله هنری که در حال حاضر سردبیر مجله «رشد آموزش هنر» است. ایشان مؤلف کتاب «هنر خوش‌نویسی در مدرسه» است که در سال ۱۳۹۳ از سوی «جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد» برگزیده شد.



بیانیه گروه داوری فرهنگ و هنر

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

فرهنگ و هنر یکی از زمینه‌های اصلی برای بالندگی و شکوفایی نویسندگان، مترجمان و مؤلفان کتاب‌های آموزشی و کمک‌آموزشی است. به دلیل گسترده بودن حوزه فرهنگ و هنر، این کتاب‌ها نقش مهمی در تکمیل و تکامل مبانی آموزشی فرهنگ و هنر دارند.

۳۷ عنوان کتاب رسیده به جشنواره، گرچه از پویایی و تحرک مؤلفان و مصنفان حکایت دارد، اما همچنان این حوزه وسیع به تولید و آفرینش‌های هنری روزآمد نیازمند است.

خوش‌بختانه تنوع کتاب‌ها در عرصه هنرهای آوایی، نمایشی، تجسمی، کاردستی، سفال و ... این نوید را می‌دهد که پیوندی مطلوب بین نیازهای آموزشی و مضامین و مطالب کتاب‌های درسی با کتاب‌های تولید شده برقرار شود. بر این اساس، چنانچه این روند افزایش یابد، تأثیر خود را در مرحله پایانی خواهد گذاشت. این نکته نشان از آن دارد که مؤلفان و مصنفان حوزه فرهنگ و هنر، با نیازهای درسی و کمک‌آموزشی جامعه هدف بیگانه نیستند. به همین‌سان، گام‌های مشهودی در عرصه تولید اثر هنری، و توصیف و آشنا کردن مخاطب با تاریخ هنر، با تألیف کتاب‌ها برداشته شده و کتاب‌ها به منابع خوبی برای تلطیف حس زیباشناسی مخاطبان نیز تبدیل شده‌اند.

در مورد نقاط ضعف کتاب‌های داوری شده یادآور می‌شود که در مجموع برای جمعیت هدف (دانش‌آموزان و معلمان) این تعداد کتاب بسیار اندک است. این موضوع نشان می‌دهد که به رغم کارهای انجام شده، هنوز فرایند فرهنگ‌سازی برای نگارش کتاب‌های مناسب در حوزه فرهنگ و هنر راهی طولانی را باید طی کند.

لذا موارد زیر برای بهبود وضعیت موجود پیشنهاد می‌شود:

۱. بالا بردن کیفیت نقش‌آفرینی به‌هنگام مؤلفان در عرصه فرهنگ و هنر، با برپایی کارگاه‌های آموزشی؛
۲. برگزاری پیوسته و بدون انقطاع جشنواره و رعایت روزآمد بودن آن، که موجب تحرک و پویایی لازم بین اهل فرهنگ و هنر خواهد شد؛
۳. برقراری ارتباط مستقیم با ناشران در قالب جلسات سه ماهه برای ترغیب و تشویق آن‌ها؛
۴. تربیت مؤلف و مصنف تخصصی در عرصه فرهنگ و هنر با توجه به اهداف جشنواره.

گروه داورى فیزیک

سمیرا بهرامی (۱۳۶۰)

دکترای فیزیک، سرگروه آموزشی شهرستان‌های استان تهران و عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان با ۱۰ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش. ایشان پنج مقاله بین‌المللی به چاپ رسانده است که چهار مورد از آنها در حوزه مکانیک کوانتومی است.



سید هدایت سجادی (۱۳۵۶)

دکترای فلسفه علم و فناوری (فلسفه فیزیک)، استاد دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی و دانشگاه فرهنگیان، عضو گروه مؤلفان کتاب فیزیک پایه دهم دبیرستان و عضو شورای برنامه‌ریزی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» با بیش از ۱۶ مقاله علمی در زمینه فیزیک و مکانیک کوانتوم که در مجلات علمی کشور به چاپ رسیده‌اند.



بتول فرنوش

فوق لیسانس فیزیک، دبیر فیزیک دبیرستان‌های تهران، عضو شورای برنامه‌ریزی علوم تجربی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، داور چهار دوره گذشته جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد، با بیش از ۳۰ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش. ایشان در تألیف کتاب‌های درسی علوم تجربی دوره ابتدایی و کتاب راهنمای معلم آنها همکاری داشته است و تألیفاتی نیز در حوزه کتاب کار علوم دارد. فرنوش در این دوره از جشنواره عضو گروه داورى علوم تجربی نیز بود.



بیانیه گروه دآوری فیزیک

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

گروه فیزیک پس از بحث و بررسی‌های فراوان، از میان کتاب‌های معرفی شده، ۱۰ عنوان را در مرحله اول برگزید که از میان آن‌ها، ۵۰ درصد عنوان‌ها به کتاب‌های تألیفی اختصاص داشت. جای بسی امیدواری است که اعلام کنیم، همه این کتاب‌ها در زمینه دانش‌افزایی دانش‌آموز به‌صورت کتاب‌های کمک‌درسی نوشته شده بودند.

از طرف دیگر، با وجود ظرفیت‌های فراوانی که در زمینه تألیف این‌گونه کتاب‌ها برای پرورش خلاقیت و مهارت‌های فرآیندی در کنار دانش‌افزایی وجود دارد، متأسفانه همانند سابق، تألیف کتاب‌های این حوزه به شدت تحت تأثیر آماده شدن دانش‌آموز برای شرکت در کنکور سراسری است. به‌گونه‌ای که هدف اصلی این کتاب‌ها عمدتاً تقویت مهارت پاسخ به سؤالات چهارگزینه‌ای است. لذا هیئت داوران گروه فیزیک، ضمن تقدیر و تشکر از مؤلفان، مترجمان و ناشران، توجه این عزیزان را به استفاده از شیوه‌های نوین آموزشی در راستای تحقق اهداف برنامه درسی در تألیفات خود معطوف می‌دارد. بر این اساس هیئت داوران هیچ‌کدام از کتاب‌های موجود را شایسته دریافت عنوان برگزیده تشخیص نداد. اما از بین کتاب‌های مذکور یک عنوان را به‌دلیل تلاش در راستای تحقق اهداف مد نظر جشنواره شایسته تقدیر می‌داند.

امید است در سال‌های آتی با عنایت نویسندگان و ناشران عزیز به روش‌های فعال یاددهی - یادگیری، شیوه‌های متنوع ارزشیابی و نیازهای بومی دانش‌آموزان، تألیفات بیشتری را در کتاب‌های این حوزه شاهد باشیم.

گروه داورى کار و فناوری

معصومه نوروزى (۱۳۵۲)

فوق لیسانس مدیریت فناوری اطلاعات و دانشجوی دوره دکترای همین رشته، کارشناس محتوا در دفتر مدیریت طرح توسعه و کاربری فناوری اطلاعات آموزش و پرورش، کارشناس تألیف کتاب‌های کار و فناوری با بیش از پنج عنوان کار پژوهشی و مقالات متعدد در زمینه کاربرد فناوری اطلاعات در آموزش و مدیریت.



ناهید حسینعلی‌زاده (۱۳۵۱)

فوق دیپلم حرفه‌وفن و لیسانس علوم تربیتی، معلم مدرسه‌های راهنمایی تهران و عضو گروه‌های آموزشی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، با ۲۳ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش. ایشان که نویسنده شش کتاب کمک‌درسی در حوزه حرفه‌وفن بوده است، در نگارش کتاب «کار و فناوری» پایه ششم ابتدایی مشارکت داشته است.



مینا زند (۱۳۴۸)

فوق لیسانس برنامه‌ریزی درسی، عضو کمیسیون کار و فناوری دوره ابتدایی و مؤلف کتاب‌های درسی «کار و فناوری» پایه‌های چهارم تا ششم ابتدایی با ۲۶ سال سابقه تدریس در دوره ابتدایی.



بیانیه گروه داوری کار و فناوری

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

در درس کار و فناوری، بر اهداف گوناگونی از جمله پرورش خلاقیت و نوآوری، دست‌ورزی و مهارت‌آموزی، آشنایی با مشاغل، کارهای عملی مبتنی بر پروژه، فناوری اطلاعات و... تأکید دارد و هم‌اکنون در پایه‌های ششم تا نهم تدریس می‌شود.

تعداد کتاب‌های ارسالی در حوزه کار و فناوری، همچون سال‌های گذشته، رضایت‌بخش نیست و با توجه به تنوع موضوعی و به‌روز بودن اطلاعات در این زمینه، انتظار می‌رود این مشکل در سال‌های آتی برطرف شود. کتاب‌های ارسالی به جشنواره امسال، از نظر تنوع در حوزه رایانه، در سطح مناسبی قرار دارند؛ ولی از نظر موضوعات مرتبط با درس (غیر از رایانه)، و همچنین از نظر فراوانی، در سطح قابل قبولی نیستند.

به نظر می‌رسد ضرورت دارد ناشران محترم به موضوعاتی همچون آموزش مهارت‌های عملی، آموزش مهارت‌های فناوری اطلاعات و کاربرد آن، یادگیری مبتنی بر پروژه، حل مسئله، تولید ایده و محصول، و سایر موضوعات و شایستگی‌های مورد اشاره در مجموعه اهداف و شایستگی‌های درس کار و فناوری توجه کنند. امیدواریم با فعالیت بیشتر ناشران در زمینه موضوعات کار و فناوری، در سال‌های آینده شاهد انتشار کتاب‌های بیشتری در این زمینه و با موضوعات متنوع‌تر باشیم.

گروه داورى مطالعات و علوم اجتماعى

منصور ملك عباسى (۱۳۳۲)

فوق لیسانس جغرافیای طبیعی، دبیر جغرافیای دبیرستان‌های تهران، مدرس مرکز تربیت معلم از سال ۱۳۶۸ و استاد دانشگاه‌های علامه طباطبایی و آزاد اسلامی با بیش از ۳۵ سال سابقه تدریس. ایشان که در فاصله سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۶ کارشناس مسئول و کارشناس گروه جغرافیا و مطالعات اجتماعی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی» و عضو هیئت تحریریه «رشد آموزش جغرافیا» بوده است. تأسیس و راه‌اندازی اولین رصدخانه «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» و برگزاری کلاس‌های نظری و علمی نجوم و رصد شبانه در مراکز علوم و ستاره‌شناسی از جمله مهم‌ترین سوابق اجرایی ایشان به‌شمار می‌آیند.



جواد باباخانى (۱۳۳۳)

لیسانس تاریخ، معلم و مدیر مدرسه، مربی آموزش خانواده، سرگروه مطالعات اجتماعی منطقه ۱۲ و مدرس تربیت معلم مطالعات اجتماعی، با بیش از ۳۵ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش. ایشان از نویسندگان با سابقه کتاب‌های کمک‌آموزشی است و سه جلد کتاب کار مطالعات اجتماعی متوسطه ۱ از جمله آخرین آثار ایشان است.



اکرم عینی (۱۳۴۵)

دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نویسنده کتاب «آموزش سواد اطلاعاتی در مراکز یادگیری و مدرسه» و رئیس اداره کتابخانه و مرکز اسناد «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» با ۲۳ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش.



محمدشريف متولى الموتى (۱۳۳۸)

فوق لیسانس علوم اجتماعی، معاون و مدیر مدرسه و مسئول امور تربیتی در دوره‌های راهنمایی و متوسطه منطقه ۹ تهران و مدرس دانشگاه‌های تهران و مراکز آموزش ضمن خدمت و پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان، با ۳۰ سال سابقه تدریس.



سوسن نوروزى (۱۳۴۴)

فوق لیسانس جامعه‌شناسی، کارشناس گروه مطالعات اجتماعی «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، عضو شورای برنامه‌ریزی و نظارت بر تألیف کتاب‌های مطالعات اجتماعی پایه پنجم ابتدایی و پایه‌های هشتم و نهم متوسطه، با ۲۳ سال سابقه خدمت در وزارت آموزش و پرورش.



بیانیه گروه داوری مطالعات و علوم اجتماعی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

در گروه داوری مطالعات و علوم اجتماعی، از میان ۵۰ عنوان کتاب رسیده به گروه، ابتدا تعداد ۱۱ عنوان کتاب به مرحله بعدی راه یافت که پس از بحث و بررسی اعضای گروه در نهایت یک کتاب به عنوان کتاب تقدیری معرفی شد.

در این دوره تعداد کتاب‌های ترجمه‌ای نسبتاً زیاد بود و برخی دارای تصویرهایی بودند که از فرهنگ بومی فاصله داشت.

کتاب‌های کمک‌درسی (کار و تمرین) تولید شده در این حوزه نیز با هدف‌های جدید کتاب‌های درسی فاصله دارند.

در میان کتاب‌ها موضوعات جدید کمتر دیده می‌شدند و کتاب‌ها بیشتر حالت گردآوری مطالب را داشتند. در این حوزه، تنوع موضوع کتاب‌ها و روزآمدی اطلاعات آن‌ها قابل توجه بودند.

کیفیت چاپ، کاغذ، تصویر و گرافیک کتاب‌ها نسبت به گذشته بسیار بهتر و با روحیه مخاطب متناسب‌تر بود.



گروه داورى معارف اسلامى

سید محمود دلبری (۱۳۵۴)

دکترای الهیات (علوم قرآن و حدیث)، آموزگار و دبیر مدارس، رئیس گروه قرآن و «معارف دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی» با حدود ۲۵ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش، ایشان از مؤلفان «کتاب دین و زندگی ۳» بوده است و خود نیز کتابی تحلیلی درباره داستان زندگی حضرت ابراهیم (ع) با رویکرد تربیتی در قرآن دارد.



پرویز آزادی (۱۳۵۶)

دکترای علوم قرآن و حدیث، همکار «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، و نویسنده چند مدل برای فرهنگ‌نامه کلید دانش (مخصوص نوجوانان). ایشان مقالاتی نیز در مطبوعات به چاپ رسانده است؛ از جمله: «نژادپرستی رژیم صهیونیستی» و «نقش معتزله بصره در پی‌ریزی نظریه اعجاز»



ناصر نادری (۱۳۴۶)

فوق لیسانس فلسفه و حکمت اسلامی، مشاور مدیرکل و ناظر محتوایی فصل‌نامه‌های رشد و نویسنده نزدیک به ۱۰۰ اثر در حوزه ادبیات کودک و نوجوان به ویژه در حوزه ادبیات دینی، ایشان از سال ۱۳۵۹ با اغلب نشریات کودک و نوجوان کشورهای همکاری داشته و علاوه بر دریافت جایزه از چند جشنواره ادبی، در اجرای چند طرح بزرگ فرهنگی در حوزه تولید کتاب مشارکت کرده است.



بیانیه گروه داوری معارف اسلامی

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

در نظام تعلیم و تربیت اسلامی توجه به جریان نشر کتاب‌های آموزشی در حوزه معارف اسلامی از اهمیت بسیاری برخوردار است. کتاب‌های آموزشی به‌عنوان مکمل محتوای برنامه درسی (رسمی) نقش مؤثر و خطیری در تعمیق، تسهیل، توسعه و تثبیت مفاهیم و محتوای کتاب‌های درسی خواهند داشت.

گروه داوری معارف اسلامی، ۶۴ عنوان کتاب را در چرخه داوری سیزدهمین جشنواره «کتاب رشد» بررسی کرد. تعداد کم کتاب‌ها بیانگر این واقعیت تلخ است که همه ناشران حوزه معارف اسلامی، آثار خود را به جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد ارسال نکرده‌اند. بنابراین، آنچه در این گروه داوری شده، تنها بخشی از کتاب‌های دینی منتشر شده در ایران در سال‌های ۹۱ تا ۹۴ بوده است.

دغدغه دین‌پژوهی همواره بین استادان حوزه و دانشگاه مشهود است و تعداد عنوان‌ها و حجم‌شمارگان آثار حوزه نشر کتاب در ایران، بیانگر این اهمیت جدی است. پرداختن به دغدغه‌های روز و نیازهای سیال مخاطبان، از ویژگی‌های برخی آثار در این حوزه است. اگر چه فاصله بین نیازهای واقعی مخاطبان با محتوای آثار دینی، هنوز احساس می‌شود، اما جرقه‌های نخستین برای رفع این فاصله‌ها و کاستن خلأها قابل ستایش است.

توجه به نیازهای برنامه درسی و اهداف آموزش و پرورش در دوره‌های آموزشی و پایه‌های درسی، در تولید برخی از آثار دیده می‌شود و لازم است این رویکرد بین مراکز نشر و پدیدآورندگان کتاب‌های دینی، بیش از پیش تقویت شود.

توجه به جنبه‌های کتاب‌سازی و رعایت اصول حرفه‌ای نشر، همچون ویرایش، گرافیک و چاپ، نیز در برخی آثار مشاهده می‌شود. بی‌تردید، بخشی از اثرگذاری آثار مطلوب، غیر از اسلوب علمی و صحت و سندیت اطلاعات مندرج در آن‌ها، رعایت سنجه‌های کیفی شکلی (روایت جذاب با زبان معیار و استفاده از ظرفیت‌های گرافیکی و شگردهای خلاق و حتی مناسب چاپ) است.

وجود آثار محدود برای کودک و نوجوان در حوزه معارف اسلامی حکایت از نوعی کم‌کاری در این بخش دارد. گرچه برخی ناهنجاری‌های اجتماعی و فردی در نسل امروز، ریشه در تهاجم فرهنگی و حرکت آشکار و پنهان رسانه‌های رقیب و معاند دارد، اما آیا کم‌کاری و بی‌توجهی مراکز فرهنگی (حوزه و دانشگاه) به دغدغه‌ها و اولویت‌های دین‌شناسی برای کودکان و نوجوان، سبب تقویت آسیب‌های ذهنی - روانی آنان نمی‌شود؟

موضوعات و محتوای بخش قابل توجهی از آثار دینی رسیده به جشنواره با نیازها، اولویت‌ها و هدف‌های برنامه درسی آموزش و پرورش تطبیق ندارد. لذا ضروری است نهاد آموزش و پرورش در تبیین دغدغه‌ها و نیازهای خود برای ناشران و پدیدآورندگان به اطلاع‌رسانی بیشتری مبادرت کند. متأسفانه در نگاه کلان به نشر کتاب‌های دینی، نوعی مهندسی مفهومی مطلوب وجود ندارد. در برخی حوزه‌های دین‌شناسی، هیچ‌اثری دیده نمی‌شود و در برخی حوزه‌ها، آثار متعددی به موازات هم خلق شده‌اند.

در پایان مواردی به شرح زیر را پیشنهاد می‌کنیم.

تبیین گسترده‌تر دغدغه‌ها و اولویت‌های موضوعی آموزش و پرورش در حوزه دین (معارف اسلامی) به ناشران و پدیدآورندگان؛

انجام مهندسی مفهومی و ترسیم کلان و جزئی موضوعات دین‌شناسانه برای پدیدآورندگان و ناشران و جلوگیری از آثار تکراری و موازی و کاهش خلأها؛

توجه جدی‌تر به اصول حرفه‌ای کتاب‌سازی، همچون ویرایش، گرافیک و چاپ.

معرفی بیشتر جشنواره «کتاب رشد» به جامعه نشر ایران و حضور کامل آثار در چرخه داوری.

گروه داورى نمایش نامه



منوچهر اکبرلو (۱۳۴۱)

فوق لیسانس در دو رشته ادبیات نمایشی و پژوهش هنر، بازنشسته وزارت آموزش و پرورش، عضو هیئت مؤسس «بنیادی نمایش کودک»، مدرس دانشگاه‌های کشور، و نویسنده و مترجم بیش از ۵۰ عنوان کتاب آموزشی، و ۱۴ عنوان مقاله پژوهشی.



حسن دولت‌آبادی (۱۳۳۵)

فوق لیسانس تئاتر و دارای دکترای درجه یک هنری کارگردانی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مربی پرورشی آموزش و پرورش مازندران، مدرس دانشگاه‌های کشور، عضو شورای هنر وزارت آموزش و پرورش، با انتشار ۹۶ جلد کتاب، اجرای ۶۴ تئاتر به مناسبت‌های گوناگون و تولید ۵ فیلم مستند برای دفتر تکنولوژی آموزشی.



حسین خلیج امیرحسینی (۱۳۲۹)

فوق لیسانس کارگردانی، دارنده مدرک درجه یک هنری از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، و داور چند دوره جشنواره‌های دانش‌آموزی کشور. ایشان که نمایش‌هایی را در مرکز «تئاتر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» و مجموعه تئاتر شهر کارگردانی کرده است، تاکنون سه مجموعه نمایش نامه به چاپ سپرده است و دو کتاب مرجع به نام‌های «درام‌نویسان جهان» و «صحنه‌پردازان» تألیف کرده است.

بیانیه گروه داوری نمایش نامه

سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد

با توجه به گستره وسیع آموزش و پرورش و اهمیت پرداختن به ابزارهای هنری در امر آموزش و پرورش، نمایش نامه‌نویسی جایگاهی جدی را به خود اختصاص می‌دهد. در این دوره از جشنواره، ۱۸ عنوان کتاب از پنج ناشر شامل ۷۳ نمایش نامه و ۴ فیلم‌نامه بررسی شدند. البته بخشی از نمایش نامه‌های موجود در بازار نشر در این فهرست قرار نداشتند.

در برخی موارد، نویسندگان کوشیده‌اند نگاهی امروزی به ادبیات کهن ایران داشته باشند. حضور آثاری با مضامین مذهبی در میان کتاب‌های این دوره چشم‌گیر است و از نقاط قوت کتاب‌های این دوره از جشنواره به شمار می‌آید. همچنین استفاده از شگردهای امروزی نگارش نمایش نامه با توجه داشتن به کتاب‌های درسی قابل تأمل است.

از سوی دیگر، کم‌دانشی برخی از نویسندگان در بهره‌گیری از تکنیک‌های نمایش نامه‌نویسی، عمده‌ترین ضعف این آثار به نظر می‌رسد. ضعف دیگر نگاه مستقیم و شعار زده به موضوعات ارزشی و دینی است.

در پایان موارد زیر را پیشنهاد می‌کنیم:

۱. اطلاع‌رسانی کامل‌تر برای آگاهی هر چه بیشتر ناشران و حضور همه آثار این حوزه در جشنواره بعدی؛
۲. شفاف‌شدن نحوه حمایت از آثار برگزیده، به منظور ایجاد انگیزه بیشتر برای نویسندگان و ناشران؛
۳. برگزاری دوره‌های آموزشی تئاتر برای مربیان و معلمان برای ارتقای حضور هنر تئاتر در مدرسه‌ها براساس نمایش نامه‌های منتشر شده.

دویدن به سوی سکوها

گزارشی از رقابت ۱۱۷ عنوان کتاب نامزد برای کسب عنوان کتاب برگزیده و تقدیری

در سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی مجموعاً ۱۰۷۳ کتاب به چرخه رقابت‌ها وارد شد که در ۲۲ گروه داوری مورد قضاوت قرار گرفت و در مرحله نخست ۱۱۷ کتاب به عنوان نامزد راهی مرحله نهایی شدند. این گزارش به معرفی مجمل کتاب‌های نامزد شده در هر گروه و حال و هوای حاکم بر آن‌ها می‌پردازد.

گروه داوری آداب و مهارت‌های زندگی

داوران گروه آداب و مهارت‌های زندگی ۴۴ کتاب را مورد بررسی قرار دادند و با توجه به دو سهمیه‌ای که از جوایز دارند، شش کتاب را از میان آن‌ها نامزد کسب عنوان برگزیده و تقدیری کردند. این شش کتاب از این قرارند:

● اصول شهروندی در فرهنگ ایرانی: مروری بر مجموعه‌ای

از رفتارهای پسندیده، مؤلف و ناشر: خلیل هیبتی

● اعتماد به نفس کتاب کار نوجوانان. تألیف: الیزا ام. شاب،

ترجمه: نغمه الهی پناه، ایران‌بان

● بچه‌ها مواظب باشید، تألیف: لیندا شوارتز، ترجمه: هایده

کروبی، شرکت انتشارات فنی ایران

● خورشید را نمی‌توان دید: حجاب، ماهواره و ارتباط دختران

و پسران، تألیف: حسن محمودی، همای غدیر

● مهارت‌های خشم: شناخت علمی چیستی و انگیزه‌های

خشم به همراه آموزش راهبردهای مدیریت خشم، تألیف: فاطمه

ترکمانی، نوشته

● مهارت‌های زندگی برای دانش‌آموزان دبستان: مهارت‌های

زندگی برای دانش‌آموزان دبستان (برای چهارمی‌ها، پنجمی‌ها

و ششمی‌ها)، تألیف: سعید بی‌نیاز و طیبه قادری، شرکت تعاونی

خدمات نشر سرمشق

نکته قابل توجه در این فهرست این است که هر یک از کتاب‌ها

متعلق به یک ناشر است و از آن جالب‌تر این است که یکی از

کتاب‌ها توسط مؤلف محترم (ناشر مؤلف) منتشر شده است.

گروه داوری آموزش و پرورش کودکان استثنایی

بنا به گفته سرگروه محترم داوران این گروه، کتاب‌ها بیشتر

درباره کودکان استثنایی بود نه برای آن‌ها. ممکن است از نگاه

ناشران، اکنون با گسترش کتاب‌های صوتی بخشی از نیاز کودکان

و نوجوانان این گروه، نسبت به کتاب‌های پرهزینه قبلی مرتفع شده

باشد. به هر حال در این گروه هشت کتاب به عنوان نامزد معرفی

شد، که عبارتند از:

● اختلال‌های رفتاری و هیجانی کودکی: ماهیت، ارزیابی و

درما، تألیف حسین مرادی و حسن رضایی جمالویی از وانیا؛

● انقلاب اتیسم: راهبردهای کل بدن برای نیل به زندگی

بهتر (مارتا هربرت)، ترجمه هایده حائری و اسماعیل گنجینه، از

دانه؛

● الگوی غذایی ویژه دانش‌آموزان استثنایی، سازمان

آموزش و پرورش استثنایی؛

● برقراری ارتباط: جزوه راهنمای کارشناسان کودکان

دچار اختلالات ارتباطی (سازمان بهداشت جهانی) ترجمه: گیتا

موللی، معصومه بیات، فرانک تفرشی، محمدعلی خانجانی، مریم

رضایی تبار، روح‌الله شاهسون و زینب صالحی، از مؤسسه فرهنگی

هنری فرجام جام جم

● بهینه سازی دسترسی در Windows7، تألیف: آیدین

نعمتی منصور، آرامین صلح

● حل مشکلات انضباطی و مدیریت کلاس روش‌ها و

الگوهای برای معلمان، (چارلز اچ. ولفگانگ) ترجمه: ساسان

اسدپور، احمد رضایی واسوکلائی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و

پرورش

● کودکان دارای اتیسم: راهنمای آموزش برای والدین و

مربیان، تألیف: علی صمدی، دوران؛

● مبانی یکپارچگی حسی و کاربرد آن در کودکان با

نیازهای ویژه، تألیف: مژگان فرهد و ابراهیم پیشیاره، مؤسسه

فرهنگی مدرسه برهان

کتاب‌های نامزد شده در گروه متعلق به ناشران مختلف‌اند و این

بدان معنی است که ناشران فعال کیفی در این حوزه محدود به

چند ناشر خاص نیستند.

گروه داوری پیش‌دبستانی

گروه پیش‌دبستانی از پرکارترین گروه‌های جشنواره بود و با ۱۰۶

کتاب، پس از گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی قرار می‌گرفت. در

این گروه کتاب‌ها به سه دسته عمده تقسیم می‌شد: دو گروه قصه

و شعر و سرود بودند که اکثریتی چشم‌گیر در گروه داشتند و

۹۱ عنوان را به خود اختصاص داده بودند. گروه باقی‌مانده شامل

فعالیت‌های علمی، کتاب کار کودک مربی و مرجع نظری و دانش

افزایی مربیان بود که جهت اختصار مرجع خوانده می‌شد. بنابراین

غلبه رنگ و بوی قصه و شعر در هفت نامزد گروه دور از انتظار

نیست:

● قصه‌ها و تصویرها: پیازی که گرمش بود، نوشته محمدرضا

شمس، از پیدایش

رضاعلی و دیگران، از یار مانا دو ناشر از صاحبان آثار نامزد شده شهرستانی و البته هر دو اصفهانی‌اند؛ حضور ناشران اصفهان در فهرست آثار نامزد شده، پرننگ به نظر می‌رسد. به هر حال امکان آن که کتاب یکی از این دو ناشر عنوان کتاب برگزیده را تصاحب کند، فعلاً پنجاه درصد است.

گروه داوری تاریخ و جغرافیا

در بیانیه این گروه از تعداد اندک کتاب‌های جغرافیا گله شده است؛ در این گروه از ۶۶ عنوان کتاب فقط سه عنوان مختص جغرافیا بود و اگر از شش عنوان نامزد فقط یکی به حوزه جغرافیا اختصاص داده شده است، چندان دور از انتظار نیست.

- چراهای تاریخ ایران ۸، ایران در عصر زندیه، تألیف: سیدحسین رضوی خراسانی، از قدیانی
- دایرةالمعارف تاریخ جهان، تألیف: جین بینگهام و دیگران، ترجمه: مجتبی مقصودی، الهه علوی و مسعود جوادیان از محراب قلم
- عکس یادگاری با فرعون (یادداشت‌ها و برداشت‌های سفر مصر)، تألیف: عباس نادری، از قو
- لئوناردو داوینچی، تألیف: استیو آگارد، ترجمه: آناهیتا آقاپاھر و حمیدرضا غلامرضایی از مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان
- کتاب‌های دامیز، کاربردی و سودمند: مصر باستان، تألیف: شارلوت بوت، ترجمه: علی‌رضا بهارلو از آوند دانش
- مهاجرت‌های قومی در شهرهای ایران؛ گذر از مناطق قومی به شهرهای اقوام، تألیف: اصغر نظریان، از مبتکران/پیشروان

- ترانه‌های کودکی، سروده افسانه شعبان‌نژاد، از هنر آبی
 - من و مامان و مدرسه، سروده شکوه قاسم‌نیا، از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
 - من هم بازی، سرور کتبی، از به‌نشر
- قصه‌های نترسناک: نقاش هیولولوها، تألیف: نازنین آیگانی، از سیمای شرق

- کتاب‌های مرغک: وای! نه، تألیف کلر ژوبرت، از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
 - شعر و شکر: هزار تانی‌نی، سروده مریم هاشم‌پور، از پیدایش
- در این فهرست کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و انتشارات پیدایش هر کدام دو نامزد دارند که طبعاً بخت آن‌ها را برای کسب عنوان کتاب برگزیده و تقدیری افزایش می‌دهد.

گروه داوری بازی و سرگرمی

- اما در گروه بازی و سرگرمی، داوران از ۲۴ عنوان کتاب مورد بررسی خود به این چهار عنوان مجوز دادند تا در مرحله پایانی رقابت‌ها حاضر شوند:
- آبی، زرد، قرمز، تألیف: اروه تولت، ترجمه: فاطمه چایکار، از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- بازی‌های روز چهارشنبه، تألیف: آن بریتته، ترجمه: رکسانا سپهر، از مبتکران
- بازی‌های فکری برای کودکان، تألیف: فیشر، رابرت، ترجمه: احمد عابدی و میترا حقیقت، از نوشته
- مجموعه نه جلدی شهر بازی هوش هیجانی، تألیف: نوروزی،



گروه داوری تفکر و پژوهش

با همه اهمیتی که موضوع تفکر و پژوهش دارد، هنوز آثار قابل توجهی در این حوزه منتشر و عرضه نمی‌شود. این موضوع در فضای بیابانه گروه داوری و نیز گفت‌وگوی سرگروه محترم در همین شماره از جوانه آمده است. این گروه از ۱۱ کتابی که برای داوری دریافت کرده بود، سه کتاب را نامزد دریافت جایزه کرد:

● **داستان‌های فکری برای کودکان ایرانی (۹)**، رضاعلی نوروژی و منیره عابدی درجه، از آموخته

● **آموزش مریی فلسفه برای کودکان و نوجوانان: در آمدی بر برنامه فلسفه برای کودکان**، مراد یاری دهنوی، از پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

● **آموزش مریی فلسفه برای کودکان و نوجوانان: علم ورزشی در حلقه کندوکاو**، تألیف: حسین شیخ‌رضایی، از پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

از سه نامزد معرفی شده، دو نامزد متعلق به پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی است. این ناشر در سال گذشته فعالیت چشمگیری را در تولید کتاب‌هایی برای مربیان کلاس‌های "فلسفه برای کودک" نشان داد و طبعاً بخت آن برای کسب عنوان برگزیده یا تقدیری دو برابر ناشر اصفهانی گروه است. مؤلف کتاب نخست آقای رضاعلی نوروژی علاوه بر این گروه در گروه بازی و سرگرمی نیز جزء نامزدهاست.

گروه داوری کتاب‌های چند موضوعی

کتاب‌های چند موضوعی به آن دسته از کتاب‌های کمک‌درسی گفته می‌شود که موضوع درسی واحدی ندارند و معمولاً مربوط به چند درس از یک پایه‌اند. بیشتر کتاب‌های این حوزه، شامل علوم و ریاضی و فارسی‌اند که ممکن است گسترده‌تر یا محدودتر شوند. تشکیل گروه داوری چند موضوعی مستلزم کمک گرفتن از داوران متعدد و متخصص هر موضوع است؛ بنابراین همیشه انتخاب داوران این گروه همراه با سختی و مشقت بوده است.

امسال با توجه به این موضوع که ۹ کتاب از ۱۰ کتاب مربوط به دوره ابتدایی و فقط یک کتاب مربوط به پایه هفتم بود، سه تن از کارشناسان با سابقه دوره ابتدایی برای داوری انتخاب شدند. ترکیب گروه داوران نیز طوری در نظر گرفته شد که قادر به بررسی همه کتاب‌ها باشند.

با این وصف این گروه پس از تشکیل چند جلسه و جمع امتیازها و بحث و بررسی درباره کتاب‌ها، به این نتیجه رسید که هیچ یک از کتاب‌ها چنان بی‌نقص نیستند که راهی مرحله بعد شوند؛ از این رو هیچ کتابی از این گروه نامزد نشد.

گروه داوری داستان، دوره آموزش ابتدایی

کتاب‌های داستان، در دوره سیزدهم، در دو گروه بررسی شد: گروه کودک یا دوره ابتدایی و گروه نوجوان و جوان یا دوره متوسطه. در این میان سهم گروه نخست ۸۴ عنوان کتاب بود که اعضای محترم این گروه ابتدا از میان آن‌ها ۱۱ عنوان را برگزیدند و سپس

به این شش کتاب مجوز دادند تا به رقابت خود برای تصاحب عنوان برگزیده یا تقدیری ادامه دهند:

● **آقای سه‌چرخه‌ای**، نوشته فاطمه فروتن از انتشارات به‌نشر؛
● **پادشاهی که کشورش را گم کرد**، نوشته مجید راستی از نشر پیدایش؛

● **دختری دارم شاه نداره**؛ نوشته سوسن طاق‌دیس از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان؛

● **قصه‌های جنگ و صلح**، نوشته مرتضی خسرو نژاد از انتشارات امیرکبیر؛

● **مجموعه قصه‌های الکی پلکی**، نوشته گروه نویسندگان از نشر پیدایش؛

● **هشت‌پا**، نوشته محمدرضا شمس؛ از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.

چنان‌که دیده می‌شود از کتاب‌های نامزد شده دو عنوان متعلق به نشر پیدایش و دو عنوان متعلق به کانون است.

گروه داوری داستان دوره متوسطه

اما سهم کتاب‌های داستان گروه متوسطه (نوجوان و جوان) بالغ بر ۵۴ عنوان بود که بخت رسیدن به عنوان کتاب برگزیده هنوز برای شش عنوان از آن‌ها باقی مانده است.

● **اسب و سیب و بهار**، نوشته احمدرضا احمدی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

● **قندآباد**، نوشته سیدسعید هاشمی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

● **مگه من چند نفرم؟**، نوشته هادی خورشاهیان، افق

● **نردبانی رو به آسمان**، نوشته یوسف فوجقی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

● **هزار سال داستان‌های طنز آمیز ادب فارسی** (از فردوسی طوسی تا ملاحبیب‌الله کاشانی)، نوشته محمد جعفری قنوازی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

● **هیچ کس جرئتش را ندارد**، نوشته حمیدرضا شاه‌آبادی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

اتفاق شگفتی که در این گروه رخ داد و البته خیلی دور از انتظار نیست، نامزد شدن پنج عنوان از آثار منتشر شده کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در این گروه بود. نامزد ششم «مگه من چند نفرم؟» از تولیدات افق است که این ناشر هم در انتشار آثار داستانی شناخته شده است. اگر اتفاق غیر قابل انتظاری رخ ندهد و گروه از هر دو سهم خود در دادن جایزه استفاده کند، دست کم یکی از جایزه‌های این گروه از آن کانون خواهد بود.

گروه داوری ریاضی

گروه ریاضی از گروه‌هایی است که معمولاً بازار پررونقی دارد. بیش‌تر ناشران آموزشی معمولاً کتاب‌هایی در این حوزه دارند. باور همکاران ما این است که کیفیت کتاب‌های کمک‌درسی ریاضی در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی یافته است. این گروه با ۴۷ کتاب،

از نظر تعداد کتاب در بین گروه‌های متوسط قرار داشت؛ اما از نظر نامزدهای معرفی شده، با ۹ نامزد در صدر گروه‌های سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد قرار گرفت.

● **آموزش ریاضیات در دبستان**، تألیف: رویین یورگنسن و شلی دال، ترجمه: امیرحسین آشنا، بینش نو

● **مریخ (مجموعه ریاضیات خودخوان): آموزش سریع و جذاب ریاضی پایه اول دبستان کتاب مسئله**، تألیف: حسین پاسبانی و مسلم کریم‌زاده، خوشه علم

● **اسم من ... مثلث / اسم من .. مربع / اسم من ... دایره**، تألیف: ناهید عسگری، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

● **آموزش و ارزشیابی راهبردهای حل مسئله: ویژه‌ی آموزگاران و والدین دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی**، تألیف:

مریم شریف‌زاده و مرتضی صادقی، یار مانا

● **تفکر و یادگیری ریاضی در سنین کودکی**، تألیف: لیندا پاوند، ترجمه: سیدرضا نایینی، شرکت انتشارات ویژه نشر

● **ریاضی اول دبستان (کتاب کار مفهومی)**، تألیف: فائقه طهماسبی، خیلی سبز

● **ریاضیات جادویی: جذابیت بخشیدن به ریاضیات در کلیه پایه‌ها**، تألیف: محمد رستگار، نخبان خلاق

● **همه ما ریاضیدان هستیم!**، تألیف: مینا مهرورز، مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان

● **هندسه از ابتدا تا ... جلد اول**، تألیف: ارشک حمیدی، مؤسسه فرهنگی فاطمی

موضوع مسرت‌بخش در بین کتاب‌های گروه این است که از ۹ کتاب نامزد شده فقط دو کتاب ترجمه‌اند و شاید موضوع جذاب‌تر این باشد که یک سوم کتاب‌ها از ناشران شهرستان‌اند. نکته قابل توجه دیگر هم این است که با وجود این تعداد نامزد، نام هیچ یک از ناشران دوبار به میان نیامده است.

گروه داوری زبان و ادبیات فارسی

گروه زبان و ادبیات فارسی با بررسی ۷۱ عنوان کتاب، به ۸ کتاب مجوز حضور در دور نهایی رقابت‌ها را اعطا کرد:

● **بازی‌های آموزشی برای کلاس فارسی (انشا و نوشتن خلاق)**، تألیف رضاعلی نوروزی و منیره عابدی درچه و فروزش فریدی‌زاد، یار مانا

● **بسته‌مدیریت کلاسی: کتاب کار و تمرین فارسی پایه دوم (هشتم) دوره اول متوسطه**، تألیف شهناز عبادتی، مرآت دانش

● **بیابید داستان بنویسیم** نوشته مهدی میرکیایی از طلایی

● **بیابید شعر بگوییم** نوشته انسبه موسویان، طلایی

● **کتاب راهبردی آموزش املا فارسی ویژه دانش‌آموزان سال ششم ابتدایی** تألیف عبدالرحمان صفارپور، مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان

● **کار طلایی فارسی هشتم (دوره اول متوسطه)** تألیف علی قلی‌پور و ابراهیم هداوندمیرزایی از کاگو

● **کتاب کار جامع دوم ابتدایی** تألیف سمانه قدری گراخک،

ضریح آفتاب

● **مجموعه شش جلدی من خواندن را دوست دارم** تألیف منصوره صابری، شرکت تعاونی خدمات نشر سرمشق

نمی‌توان نادیده انگاشت که بیش از نیم نامزدها از زمره کتاب‌های کمک‌درسی‌اند. آیا این اتفاق بدین معنی است که کتاب‌های

کمک‌درسی در این گروه، تا بدین درجه از رشد رسیده‌اند که دوشادوش کتاب‌های دانش‌افزایی بایستند؟ نکته جالب دیگر این

است که دو ناشر از هفت ناشر صاحب اثر در این گروه، ضریح آفتاب و پارمانا از ناشران شهرستانی‌اند همچنین دو عنوان از کتاب‌ها

متعلق به نشر طلایی است که بخت این ناشر را برای کامیابی در دور پایانی فزونی می‌بخشد.

گروه داوری زبان‌های خارجی

در فهرست گروه داوری زبان‌های خارجی که در سال‌های اخیر فقط شامل کتاب‌های زبان انگلیسی بوده است، ۲۷ عنوان کتاب وجود داشت که گروه داوران سه عنوان آن‌ها را نامزد دریافت جایزه معرفی کرد:

● **انگلیسی از طریق فارسی ۱**، تألیف: امین رحیمی و محمدعلی ایزدپناه، از ایده درخشان

● **کتاب جامع زبان انگلیسی خط سفید پایه هفتم و هشتم**، تألیف: توانایی، مجید از خط سفید

● **بسته مدیریت کلاسی: کتاب کار و تمرین انگلیسی ۱ و ۳**، تألیف: سیدمسعود حاجی‌سیدحسینی فرد، از مرآت

نکته قابل توجه در این گروه نیز حضور قوی ناشران شهرستانی است؛ دو ناشر از سه ناشر، شهرستانی‌اند. به نظر می‌رسد به‌طور کلی ناشران شهرستانی با وجود تعداد اندکشان، حضوری قابل توجه در این دور از جشنواره دارند.

گروه داوری کتاب‌های سلامت و تربیت بدنی

تربیت بدنی از آن گروه‌هایی است که متأسفانه ناشران زیادی در حوزه مربوط به آن فعالیت ندارند. و از آن اسف‌بارتر این است که

در این حوزه سهم تألیف به شدت اندک است. با این وصف وقتی سه داور گروه دور یک میز نشستند، ۱۵ کتاب پیش روی خود

داشتند که البته دو سوم آن‌ها کتاب ترجمه شده بود. آن‌ها پس از بحث و بررسی، برای دریافت یک جایزه‌ای که سهم گروه بود، به معرفی سه نامزد بسنده کردند:

● **آناتومی آسیب‌های ورزشی برای باز توانی و آمادگی جسمانی**، تألیف: لی براندون، ترجمه: محمدحسین علی‌زاده و سپیده لطیفی از شرکت تضامنی انتشاراتی حتمی و شرکاء/ شرکت جازیکا

● **تربیت‌بدنی بدون سالن ورزشی (فعالیت‌های بدنی ویژه فضاهای رایج آموزشی)**، تألیف: چارمین ساترلند، ترجمه: زهرا استیری و رزا رهاوی، از امید مهر

● **حرکات اصلاحی**، تألیف: یحیی سخنگویی و زهره افشارمند، از شرکت تضامنی انتشاراتی حتمی و شرکاء

چنانچه دیده می‌شود، دو سوم نامزدها ترجمه هستند. موضوع دیگر این‌که یکی از ناشران در انتشار دو کتاب سهیم است. پیداست بخت این ناشر برای دریافت لوح تقدیر گروه دو برابر سه ناشر دیگر است.

گروه داوری شعر و نثر ادبی

در گروه شعر و نثر ادبی ۵۵ کتاب برای کسب عنوان برگزیده به صف شده بودند که در دور نخست رقابت‌ها شش کتاب درخشش بیشتری در چشم داوران یافتند و در زمره نامزدهای نهایی جایی برای خود دست و پا کردند. این شش کتاب از این قرارند:

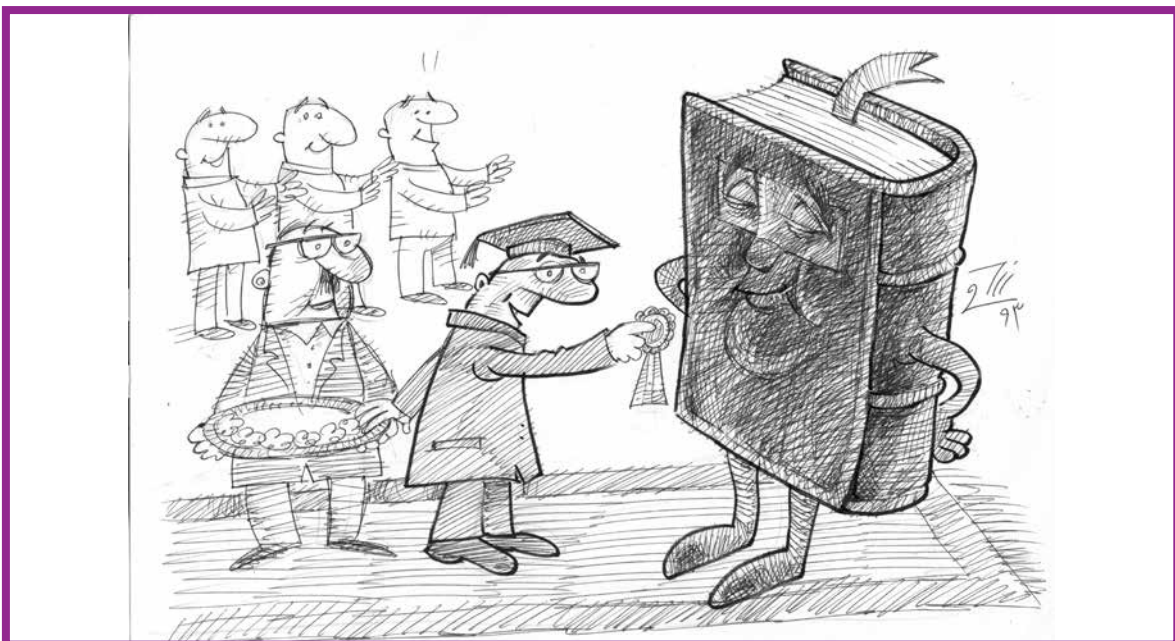
- **آب و تاب**، سروده سعیده موسوی‌زاده از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
 - **چهارشنبه‌های بستنی**، سروده انسیه موسویان از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
 - **مجموعه رفتم بالا، اومدم پایین (رفتم بالا انار بود، رفتم بالا سیب بود، رفتم بالا مورچه بود)**، سروده ناصر کشاورز از محصولات مشترک شهر قلم و چکه
 - **صدای بال لک‌لک‌ها**، سروده مریم اسلامی از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
 - **قد سر سوزن**، سروده کشاورز، ناصر از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
 - **یک قوری پر از قور**، سروده مریم هاشم‌پور از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- بر اساس این فهرست ناصر کشاورز با مجموعه رفتم بالا، اومدم پایین از نشر چکه و قلم و قد سر سوزن از کانون پرورش فکری در بین مؤلفان از بخت بیشتری برای گرفتن جایزه برخوردار

است. از منظر ناشر نیز پنج اثر متعلق به کانون‌اند. پیداست. اگر گروه از هر دو سهم جایزه خود استفاده کند، از هم‌اکنون پیداست که یکی از جوایز در سبد کانون خواهد بود.

گروه داوری علوم و مطالعات اجتماعی

گروه داوری مطالعات و علوم اجتماعی، به دلیل تنوع موضوعات، تنها گروه داوری پنج نفری این دوره از جشنواره بود. پس از بحث و بررسی ۶۰ کتاب، در پایان پنج کتاب فرصت رقابت برای تصاحب عنوان برگزیده و تقدیری جشنواره را به دست آوردند:

- **کتاب‌های سبز: آفت‌کش‌ها و بدن ما**، تألیف: جنیفر لاوندا، از شرکت انتشارات فنی ایران
- **چراهای تاریخ ایران: ایران از کودتای رضاخان تا پیروزی انقلاب اسلامی**، تألیف: حشمت‌الله سلیمی، از قدیانی
- **خلیج فارس و جزایر سه‌گانه**، تألیف: امیر هوشنگ اقبال‌پور و زهرا نجیبی، از آبرنگ
- **دانش‌نامه نوجوان: دنیای هیجان‌انگیز مومیایی‌ها و اهرام**، تألیف: سام تپلین، ترجمه: صدرا صاحب‌فصول از نوشته فرهنگ‌نامه کودکان و نوجوانان: فرهنگ‌نامه کودکان و نوجوانان جلد ۱۵ و ۱۶، تألیف: مؤلفان شورای کتاب کودک از شرکت تهیه و نشر فرهنگ‌نامه کودکان و نوجوانان
- **کاروان دانایی: سرگذشت کتاب در ایران پس از اسلام**، تألیف: مهدی میرکیایی، از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در بین ناشران یک ناشر شهرستانی (نوشته از اصفهان) دیده می‌شود. این ناشر در گروه‌های دیگر جشنواره نیز سهمی از نامزدها را به خود اختصاص داده است. به نظر می‌رسد حضور نام ناشر در گروه‌های متفاوت، نشان از کوششی برنامه‌ریزی شده داشته باشد.



گروه داوری علوم تربیتی و روان‌شناسی

گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی رامی توان پرکارترین گروه جشنواره سیزدهم به شمار آورد. این گروه می‌بایست ۱۲۰ کتاب را در دو حوزه علوم تربیتی و روان‌شناسی مورد داوری قرار دهد. به همین دلیل هم آخرین گروهی بود که کار خود را به پایان رساند. ماحصل کار این گروه نیز معرفی ۶ نامزد برای رقابت بر سر دو سهمیه گروه بود:

● **پروورش یادگیری مستقل راهبردهای کاربردی در مشاوره تحصیلی برای افزایش موفقیت دانش‌آموز، تألیف:** ویرجینیا اسمیت هاروی و لوتیس ای. چیکی وولف، ترجمه: احمد عابدی و شیرین عظیمی‌فر، نوشته

● **تدریس پژوهش محور: ساختارسازی‌های پژوهش محور ۱ براساس مدل E5 چرخه یادگیری، تألیف:** اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان، معاونت پژوهش برنامه‌ریزی و نیروی انسانی، شورای تحقیقات، گروه تحقیق و پژوهش، آمیس

● **مجموعه کتاب‌های دانش‌افزایی: درس پژوهی ایده‌های جهانی برای بهسازی آموزش و غنی‌سازی یادگیری، تألیف:** محمدرضا سرکارآرانی، مرآت

● **روان‌شناسی رشد در گستره زندگی، تألیف:** جان دلبیو سانتراک، ترجمه: پرویز شریفی درآمدی و محمدرضا شاهی دانه

● **مباحث اساسی در روان‌شناسی کودک، تألیف:** علی فتحی آشتیانی، مینا فتحی آشتیانی و هادی عظیمی، بعثت

● **بزرگان روان‌شناسی و تعلیم و تربیت، ویلیام گلسر، تألیف:** علی صاحبی، دانه

از ۶ کتاب دو کتاب متعلق به نشر دانه است که البته با توجه به تمرکز فعالیت ناشر در این حوزه دور از انتظار نمی‌نماید؛ اما حضور دو ناشر اصفهانی در بین نامزدها درخور ستودنی است. موضوع قابل توجه دیگر آن است که تألیف یکی از کتاب‌ها را اداره آموزش و پرورش اصفهان بر عهده داشته است. این موضوع نیز درخور ستایش است که نیروهای یک اداره دولتی با کار گروهی توانسته‌اند کتابی بیافرینند که خودش را در بین رقیبانی فراوان تا این سطح از جشنواره رسانده است.

گروه داوری علوم تجربی

کتاب‌های دانش‌افزایی علوم تجربی از جذاب‌ترین کتاب‌ها برای دانش‌آموزانند. کتاب‌های کمک‌درسی علوم نیز با وجود آن‌که در مقایسه با کتاب‌های قبلی از جذابیت کمتری برخوردارند، با این حال همیشه مشتریان خود را دارند. از این رو در طول سال، کتاب‌های فراوانی در موضوع علوم تجربی منتشر و برای دبیرخانه سامان‌دهی فرستاده می‌شود؛ با این حال معمولاً بهترین کتاب‌های این گروه از جنس ترجمه بوده‌اند و در هر حال رنگی و بو و نشانی از سرزمین مقصد خود را به همراه داشته‌اند. کتاب‌های کار و تمرین وطنی نیز که معمولاً بدان به چشم کالای مصرفی زودبازده و نگرسته می‌شده، از آن اندازه خلاقیت و تازگی برخوردار نبوده‌اند که نگاه داوران را به خود معطوف دارند. بنابراین وقتی که این گروه هفت کتاب را نامزد می‌کند، باید موضوع را به فال نیک گرفت.

● **آشنایی با جانوران: خزندگان، تألیف:** حسن سالاری، مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان

● **آموزش مهارت‌های ساخت آسان هواپیماهای کاغذی، تألیف:** محمد عسکری تپه، مارینا

● **مجموعه اولین کتاب علمی من، تألیف:** جف ورینگ، ترجمه: سارا سیدناصری از ذکر

● **پیش‌بینی، مشاهده، توضیح (جلد دوم: شیمی و زیست‌شناسی)، تألیف:** هوم هیثوم و مایکل باون، ترجمه: معصومه، خلیلی و ملیحه، خلیلی، مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان

● **دانش پایه: تولید مثل و رشد و نمو، تألیف:** حسین الوندی، مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان

● **راهبردهایی در فرآیند یاددهی و یادگیری علوم تجربی، تألیف:** پورانداخت یعقوبی کلورزی، پیام‌رسان

● **فضا پیمایی به نام زمین، تألیف:** جینا دال فوکو، ترجمه: سلیمان فرهادیان از نوای مدرسه خوش‌بختانه در میان نامزدهای گروه سهم بیشتر متعلق به کتاب‌های تألیفی است. از دیگر نکات جالب توجه در این فهرست سهم چهل و چند درصدی انتشارات مدرسه است.

گروه داوری فیزیک

در گروه فیزیک که امسال با ۱۹ کتاب در بین شاخه‌های علوم تجربی، در دوره متوسطه، بیشترین کتاب و بهترین شرایط را داشت، داوران پنج عنوان کتاب را نامزد کردند: سه کتاب مربوط به حوزه دانش‌افزایی فیزیک و از قضا هر سه به نوعی مربوط به مبانی فیزیک است و دو کتاب از زمره کتاب‌های کمک‌درسی است.

● **فیزیک ۳ و آزمایشگاه (درس، تمرین و فعالیت‌های تکمیلی رشته علوم تجربی)، تألیف:** احمد احمدی و روح‌الله خلیلی بروجنی، مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان

● **فیزیک ۳ تجربی، فیزیک ۳ ریاضی و جلد دوم پرسش‌های چهارگزینه‌ای فیزیک پیش‌دانشگاهی، تألیف:** فرید شهریاری، مبتکران / پیشروان

● **فیزیک دانشگاهی سیرز و زیمانسکی (جلد اول: مکانیک / جلد دوم: شاره‌ها و گرما)، تألیف:** هیو دی‌یانگ و راجر ای فریدمن، ترجمه: حسین صالحی و محمد مرادی و حمیدرضا مشایخی و رامین صفائیان بلداجی، دانش نگار

● **مبانی فیزیک (جلد اول: مکانیک / جلد دوم: ترمودینامیک، ارتعاش‌ها و امواج)، تألیف:** ریموند سروی و کریس ووئیل، ترجمه: منیژه رهبر، مؤسسه فرهنگی فاطمی

● **مبانی فیزیک (جلد اول: مکانیک و گرما)، تألیف:** دیوید هالییدی و دیگران، ترجمه: محمدرضا جلیلیان نصرتی، محمد عابدینی، مجتبی پرهیزگار و روح‌الله خلیلی بروجنی، صفار

چنان‌که دیده می‌شود خوش‌بختانه ناشران این آثار متفاوت‌اند. نکته جالب توجه این است که یک مؤلف در پدید آمدن دو عنوان از کتاب‌ها نقش داشته است. همچنین در یکی از ردیف‌ها، سه کتاب یک مؤلف مجموعاً نامزد معرفی شده است.

گروه داوری فرهنگ و هنر

گروه فرهنگ و هنر نیز از تنوع موضوعی بالایی برخوردار است. حوزه‌هایی مانند نمایش، نقاشی، طراحی، کاردستی، خوش‌نویسی، سفال، سینما، موسیقی و مانند آن... با وجود آن‌که تقریباً کتاب‌های قابل توجهی در این حوزه‌ها به جشنواره رسیده بود، اما داوران این گروه به معرفی سه نامزد بسنده کردند:

- **داستان پیدایش خط از کتیبه تا کتاب**، تألیف: جمال رادفر، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- **عروسک‌های انگشتی**، راهی به سوی قصه‌گویی، بازی و خلاقیت، تألیف: هدی عظیمی، مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان
- **مجموعه بیست جلدی راز نقاشی‌های قشنگ**: تألیف: محمدحسین صلواتیان، به‌نشر

گروه داوری کار و فناوری

کتاب کار و فناوری از کتاب‌های جدیدالتألیف پایه ششم ابتدایی و دوره متوسطه اول است؛ به واقع این کتاب را می‌توان شکل به‌روز شده و نونوار حرفه‌وفن قدیم دانست. این کتاب به دلیل شرایط خاص خود، شامل موضوعات متنوعی است؛ با این وصف ناشران محدودی در این حوزه فعالیت دارند و آن‌ها نیز کتاب زیادی منتشر نمی‌کنند. این موضوع در معرفی نامزدهای این گروه نیز نمودی بارز یافته است. شش نامزد معرفی شده فقط متعلق به دو ناشرند: یکی تهرانی و دیگری یزدی که هر کدام از سهمی پنجاه درصدی برخوردارند. سهم کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای نیز به یک اندازه است؛ شاید از آن جالب‌تر پدیدآوردگان این شش کتاب هستند که فقط سه نفرند: مؤلف هر سه کتاب تألیفی یک نویسنده است؛ اما سه کتاب ترجمه‌ای محصول کار دو مترجم است.

- **بسته آموزش رایانه به کودکان: نرم‌افزار صفحه‌گسترده اکسل ۲۰۱۳**، تألیف: سعیده مفیدی نسب، روشنگران راه فردا
- **بسته آموزش رایانه به کودکان: نرم‌افزار واژه‌پرداز ورد ۲۰۱۰**، تألیف: سعیده مفیدی نسب، روشنگران راه فردا
- **حفظ محیط زیست: باز مصرف، بازیافت، بازگاهی در مصرف آب**، تألیف: الکساندرا فیکس، ترجمه: مینا سلیمی شرکت انتشارات فنی ایران
- **حفظ محیط زیست: باز مصرف، بازیافت، بازگاهی در مصرف مواد غذایی**، تألیف: الکساندرا فیکس، ترجمه: لادن مقیمی اسکویی، شرکت انتشارات فنی ایران
- **حفظ محیط زیست: باز مصرف، بازیافت، بازگاهی در مصرف فلزات**، تألیف: الکساندرا فیکس، ترجمه: لادن مقیمی اسکویی، شرکت انتشارات فنی ایران
- **مبانی و ویندوز ۱ (به همراه کتاب کار)**، تألیف: سعیده مفیدی نسب، روشنگران راه فردا

گروه داوری معارف اسلامی

گروه معارف اسلامی نیز ۶ کتاب را در فهرست نامزدهای خود قرار داد:

● **آغاز و انجام هستی و راهبری انسان**: رویکردی نوین در طرح مباحث اعتقادی. تألیف: سیدمحمدرضا دربندی، از دفتر نشر فرهنگ اسلامی

● **مجموعه به من بگو خدا کیست**، تألیف: غلامرضا حیدری ابهری، از نشر جمال

● **مجموعه آموزش ترجمه و معارف صحیفه سجادیه: درس‌نامه صحیفه سجادیه (جلد اول)**، تألیف: حمید محمدی، سعید امینایی، رسول هاشمی، صادقی و جمعی از پژوهشگران حوزه و دانشگاه، از دارالعلم

● **دانشنامه نهج البلاغه (جلد اول و دوم)** تألیف سیدجمال‌الدین دین‌پرور، از مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان

● **سرچشمه حکمت (جرعه اول: سیاست و حکومت در نهج‌البلاغه)**، تألیف: محسن اسماعیلی، از دفتر نشر فرهنگ اسلامی

● **فلسفه خرافات**، تألیف: سید یحیی یثربی، از مؤسسه انتشارات امیرکبیر

در بین شش نامزد، دو کتاب محصول انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی است. همین‌طور موضوع دو کتاب، کتاب ارجمند نهج‌البلاغه و موضوع یک کتاب صحیفه شریف سجادیه است.

گروه داوری نمایش‌نامه

در این گروه امسال تعداد قابل توجهی نمایش‌نامه وجود داشت: ۱۸ عنوان کتاب، که به قول داوران محترم گروه ۷۳ نمایش‌نامه را در بر می‌گرفت. البته ناشران این کتاب‌ها از پنج ناشر تجاوز نمی‌کردند و این نشان می‌دهد که ناشران به نمایش‌نامه نگاه تخصصی دارند.

داوران محترم که هر سه برای نخستین بار در جشنواره کتاب رشد به داوری می‌پرداختند، این کتاب‌ها را برای دور آخر نامزد کرده‌اند:

● **سه کتاب: جعبه خیال، ما همان جمع پراکنده و زنگ اول تاریخ**، تألیف فریده شیر ژیان؛

● **مجموعه دو جلدی چهل نمایش‌نامه برای کودکان و نوجوانان**، تألیف داود کیانیان که توسط خود مؤلف منتشر شده است؛

● **سازده و پهلوان** تألیف محمدرضا یوسفی از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.

به این ترتیب بخت و اقبال ناشر مؤلف محترم برای تصاحب جایزه، نصف کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است و او برای غلبه بر حریف پرف و مجرب خود و ربودن گوی توفیق از میانه این میدان، باید سخت بکوشد.

گوشه‌هایی از جشنواره
سیزدهم به روایت تصویر



نامزدهای جشنواره سیزدهم در يك قاب

